

1932

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

Cena numeru 1 złoty.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XIV.

WARSZAWA, 30 PAŹDZIERNIKA 1932 R.

Nr. 44

DOKOMPLETOWANE DRUKI I URZĄDZENIA MELDUNKOWE.

Wzór 1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zł. 0.90	Wzór 11a	Arkusz zbiorczy do ankiety A. wzór 11	100 sztuk	Zł. 2.25
.. 2	.. zmiany miejsca zamieszkania	1.10	.. 12	Ankieta B	100 ..	0.90
.. 3	karta zameldowania	1.—	.. 13	Karta zameldowania dla hoteli (Dz. U. P. P. 20.V 31 r. Nr. 47 poz. 409)	100 sztuk	1.—
.. 4	wymeldowania	1.10	.. 14	Karta wymeldowania	100 ..	1.20
.. 3a	Karta zameldow. dla cudzoziemców	1.10	.. A.	Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	4.50
.. 4a	Karta wymeldow.	1.20	.. B.	Dowód zamieszkania	100 sztuk	2.40
.. 5	Karta meldunkowa dla osób podleg. powsz. obow. wojskowemu	0.80	.. C.	Zawiadomienie	100 ..	2.40
.. 6	Rejestr mieszkańców luźne arkusze	.. arkuszy	20.—	.. D.	Zawiadomienie pół arkusza	100 ..	2.25
.. 6a	Skorowidz do rejestru mieszkańców (okólnik M. S. W. Nr. 65 25.IV.-31 r. poz. 13)	11.—	.. E.	Ponaglenie pół arkusza	100 ..	2.25
.. 7	Karta rodzinna	.. sztuk	10.—	Domowe księgi meldunkowe § 2 Instr. M. S. W. po	15 ark. 30 kari	2.—
.. 8	Rejestr osób przyb. do gminy (luźne ark.)	.. arkuszy	6.—	25 .. 50	3.—
	W stanie zbroszowanym 24 ark.	1 zeszyt	2.—	50 .. 100	4.95
	w formie księgi oprawn. w płótno 50 ark.	(100 kart)	7.90	100 .. 200	8.50
	75 ..	150 ..	10.50	zeszyt 12 .. 24 karty	1.20
	100 ..	200 ..	13.50	Koperta do dokumentów metrykalnych i Innych	za 100 sztuk	8.50
	125 ..	250 ..	15.50				
	150 ..	300 ..	17.50				
.. 8a	Rejestr dla osób opuszcz. gm. (luźne ark.)	100 ark.	6.—				
	w formie zbroszowanej	24 arkusze	1 zeszyt				
	Księga oprawna w płótno po	50 ark. 100 kart				
	75 ..	150 ..	10.50				
	100 ..	200 ..	13.50				
	125 ..	250 ..	15.50				
	150 ..	300 ..	17.50				
UWAGA:	Wszystkie księgi oprawne wzoru 8 i 8a, jak wyżej podano, oprawne nie w płótno ale w papier, imitację płótna, i zł. taniej na każdym egzemplarzu.						
Wzór 9	Rejestr domów luźne arkusze	100 arkuszy	Zł. 4.50				
	zbroszowane 12 arkuszy w jeden zeszyt	0.80				
	w formie księgi oprawnej po 25 ark. (50 kart)	3.—				
	50 .. 100	4.50				
	75 .. 150	6.—				
	100 .. 200	8.25				
Wzór 10	Hotelowa książka meldunk. 50 ark. 100 kart	Zł. 4.50				
.. 10 100 .. 200	8.25				
.. 10a	Lista osób przebywających 100 sztuk	2.25				
.. 11	Ankieta A 100 sztuk	0.80				

DODATKOWE WZORY.

Wzór Nr. 1	Poświadczenie zamieszkania po 100 szt.	zł. 2.40
Obliczenia ruchu ludności pomiędzy Polską, a Innymi państwami za 100 sztuk	zł. 2.40
Wzór Z/101	Zapotrzebowanie (Zapotrzebowanie wyciągu z ksiąg ludności oraz dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk	zł. 2.40
Wzór Z/103	Wezwanie (w sprawie osobistego stawiennictwa w gminie) w blokach po 100 sztuk	zł. 2.—
Wzór Z/104	Zapotrzebowanie (dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk	zł. 2.40
Wzór Z/105	Wypis z aktu urodzenia w blokach po 100 sztuk	zł. 2.20
Wzór Z/106	Wypis z aktu ślubu w blokach po 100 sztuk	zł. 2.50
Wzór Z/107	Wypis z aktu śmierci w blokach po 100 sztuk	zł. 2.20

Kazimierz Szczepański.	Ankieta rejestracyjna ludności wskazówki w jej przeprowadzeniu	1 egz. zł	0.30
B. Brodowski.	„Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce”	1 egz. ..	6.50
K. Tokarski.	„Wskazówki dla meldujących się”	1	0.60
	Kartoteka pojedyncza bez zamknięcia	1 sztuka ..	8.—
	Kartoteka podwójna dla wzorów 1, 2, 3, 4, 3a, 4a, 11, 12, 13 i 14	16.—
	Kartoteka do karty rodzinnej (wzór 7) i dok. metryk. na 1500 kart	35.—
	Palec gumowy	1 sztuka ..	0.65

Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji porta.

Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Śto-Krzyska 13.

CENTRALA WĘGLOWA

BIELSKO — ŚLĄSK
UL. JAGIELLOŃSKA 9.

Dostawa węgla i koksu dla Urzędów
Państwowych i Komunalnych oraz
Instytucji Społecznych

PO ORYGINALNYCH CENACH
KOPALNIANYCH.

ZĄDRAĆ OFERTY.

*Kupujcie
wyroby krajowe!*

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie
 WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13, TELEFON 442-63

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.

Rachunek bieżący w Polskim Banku Komunalnym 479.

POLECAMY ŁASKAWEJ UWADZE KAS OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE MATERJAŁY PROPAGANDOWE NA DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI

Plakaty	Cena za sztukę zł. gr.
1. Plakat szkolny 50 x 70 cm. kolorowy.....	—50
2. „Ja oszczędzam, a wy?” 70 x 100 cm.....	—75
3. Oszczędzajmy! 70 x 100 cm. (nowy plakat).....	—75
4. „Oszczędność to droga do bogactwa”, 70 x 100 c. kol.....	—55
5. „Oszczędność to wrota do szczęścia i dobrobytu” 70 x 100 cm. —55	

U w a g a: Nadruki na plakatach wyszczególnionych pod P. 2, 3, 4 i 5 wykonujemy według załączonych rękopisów (10 — 20 wyrazów) licząc 10 zł. za 100 szt., rękopisy wraz z zamówieniami prosimy nadsyłać najpóźniej do 1-ego października r. b. — do tym terminie wysłać będziemy plakaty bez nadruków.

Pocztówki

Wykonujemy na żądanie miniaturę 1) plakatu szkolnego i 2) „Ja oszczędzam, a wy?” i 3) „Oszczędzajmy!” z dowolnym nadrukiem (tylko dwadzieścia wyrazów). Pocztówka jest najdogodniejszą formą propagandy w szkołach i dla szerokiego ogółu.

Zamówienia przyjmujemy poczynając od pięciuset sztuk..... —05

Książki

1. Długokęcki Jan „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności” wydanie 1931 r.	1.20
2. A. K. Czyżowski „Szara Książeczka”.....	1.20
3. J. S. Roziecki „Podręcznik dla komunalnych kas oszczędn.” cz. I	12.—

Broszurki

1. „Oszczędnością i pracą ludzie się bogacą”.....	—12
2. Br. Dr. Kuśnierz „Praca i Oszczędność mądrością narodów” —12	
3. R. Lenartowicz „Jak zaradzić biedzie na wsi”.....	—40
4. S. Ostojewski „Wysilkami dzieci i młodzieży do Potęgi Polski”	—20
5. M. Kaczanowski „Droga do niezależności”.....	—20
6. Marjan Wł. Tułacz „Oszczędność dźwignią postępu społecznego”	—50
7. A. Malarz „Jak osiągnąć dobrobyt”.....	—50
8. Ks. J. Makłowicz „Skarbnica narodowa”.....	—15
9. Ks. J. Makłowicz „O oszczędności”.....	—80
*10. Janina Grajewska „Zbiorowy Czyn”.....	—10
***11. Zofja Roguska „Jak Pan Saba nauczył się oszczędzać” —10	
*12. Marja Ławrukjańcówna „Obrázky”	—10
*13. Eugenia Szymusiłkowa „Droga do fortuny”.....	—12

U w a g a: Przy zamówieniach broszur poczynając od 1000 sztuk, możemy na 2 i 3 stronie okładki umieścić nadruk według nadesłanego rękopisu za doliczeniem zł. 24 za pierwszy tysiąc i za każdy następny po 6 zł.

Ulotki	Cena za 100 sztuk zł. gr.
1. „Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka”.....	3.—
2. „Ucieka nędza przed tym co oszczędza”.....	6.—
*) 3. Marjan Pietras „Szóstaki i siódma”.....	4.—
***) 4. Stefan Chmieliński „Oszczędność”.....	4.—
*) 5. Marja Gajewska „Sknera”.....	4.—
6. Ks. J. Makłowicz „Złote klucze”.....	4.—
7. Ks. J. Makłowicz „Bezpieczna lokata”.....	4.—
8. Ks. J. Makłowicz „Martwa ręka”.....	4.—
9. „Czy robotnik może oszczędzać”.....	3.50
10. „Co zrobić aby kredyt na wsi był łatwy i tani”.....	3.50
11. „Oszczędność podwalina dobrobytu”	3.50

U w a g a: 1. Ulotka „Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka”, przeznaczona jest specjalnie do propagandy oszczędności za pomocą skarbnki.

2. Pod ulotką pozostawione jest specjalne miejsce na nadruk nazwy kasy i jej adresu. Cena ulotki z nadrukiem za 500 szt. 20 słotych, za 1000 szt. 25 zł., za każdy następny tysiąc 20 zł.

U w a g a: Wydawnictwa zaopatrzone trzema gwiazdkami są nagrodzone, dwoma gwiazdkami wyróżnione i jedną gwiazdką odznaczone na konkursie Polskiego Banku Komunalnego.

Kalendarzyk kieszonkowy instytucji oszczędnościowych na rok 1933.

Cena Kalendarzyka kieszonkowego (format 7,5 x 11 cm., 80 stron druku i okładka z trójbarwną tytułową ilustracją) z nadrukiem czterech stron okładki żądanym tekstem, wyniesie przy zamówieniach, poczynając od 250 egz. 18 gr. za sztukę, następnie od 500 egz. 17 gr. za sztukę i od 1000 egz. 16 gr. za sztukę. Mniejsza ilość wysyłamy po cenie 15 gr. bez nadruku. Przy większych zamówieniach specjalne warunki.

Druki dla Szkolnych Kas Oszczędności w stanie luźnych arkuszy, zbroszowane i inne:

1. Regulamin I dla S. K. O. w szkołach powsz. za 100 szt. zł.	5.00
2. „ II „ „ w szkołach średnich „ „ „	5.00
3. „ III instytucji oszcz. dla wsp. z S. K. O. „ „ „	5.00
4. Deklaracja S. K. O. o przystąpieniu do wsp. z inst. osz. „ „	2.00
5. Księga kontroli skarbonek..... za 100 ark.	6.00
6. „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy.....	1.00
„ „ „ zawartości skarbonek 100 ark.	6.00
„ „ „ „ 1 zeszyt zbrosz. 12 ark.	1.00
7. Mareczki oszczędnościowe wartości 5 gr za 1000 sztuk.....	1.30
8. „ „ „ 10 „ „ „ „	1.20
9. „ „ „ 20 „ „ „ „	1.30
10. „ „ „ 50 „ „ „ „	1.30
11. Księga kontroli znaczków oszczędnościowych za 100 szt.	6.00
„ „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 ark.	1.00
12. Karteczki do naklejania mareczek za 100 sztuk	3.00
„ „ „ z nadrukiem nazwy kasy za 1000 szt.	40.00
13. Arkuszy zbiorczy dla wkładek w S. K. O. za 100 szt.....	6.00
14. Księga kontowa S. K. O. za 100 ark.....	6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbroszowany 12 arkuszy	1.00
15. Kartony wkładowe S. K. O. do zapisów za 100 sztuk	3.00
16. Księga „Dziennik S. K. O.” „ „ „ „ ark.	4.00
„ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy	1.00
17. Deklaracje S. K. O. o przelew wkładek do inst. oszcz. za 100 szt.	2.00
18. „ „ zgody S. K. O. na wypłatę wkładek „ „ „	1.20
19. Wykaz wkładek oszczędn. i doliczonych % „ „ „	6.04
20. Księga kasowa S. K. O. „ „ „ „ ark.	6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy	1.00
21. Skarbnica blaszana czterokolorowa za 100 sztuk	40.00
22. Plombownica z inicjałami nazwy Instytucji	18.00
23. Plomby za 1 kg.	2.30
24. Książeczki wkładowe za 100 szt.	20.00
„ „ „ „ z nadrukiem nazwy kasy	25.00

Prosimy wszystkie zainteresowane Instytucje przy nadsyłaniu zapotrzebowań na druki dla Szkolnych Kas Oszczędności o dokładne podawanie nazwy druków, ilości oraz stanu, w jakim mają być nadesłane, czy w luźnych arkuszach, czy zeszytach.

U W A G A: Podane w niniejszym prospekcie wzory wysyłamy na żądanie niezwłocznie jako okazowe wzory płatne.

Powyższy prospekt może nastęrczać pewne zapytania, prosimy uprzejmie takowe kierować pod naszym adresem, a chętnie służyć będziemy wyczerpującymi wyjaśnieniami.

Z A M Ó W I E N I A P R O S I M Y K I E R O W A Ć D O
Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Sp. z O. O. w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13.

czas. 13458/14/44

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81 a
TELEFON 9-66-06.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł. 1/2 str. 100 zł. — 1/4 str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: *Aleksander Bogusławski, Henryk Le Brun, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.*

ROK XIV.

WARSZAWA, 30 PAŹDZIERNIKA 1932 r.

Nr. 44

TREŚĆ Nr. 44: „Zamaskowany lichwiarz” — *J. Bonkowicz-Sittauer*. Gwarancje związków komunalnych — *S. W.* Przetrzywanie przez gminy składek P. Z. U. W. — *J. Antosiak*. Inwestycje miejskie w woj. białostockiem — *A. Rączaszek*. Wytyczne projektu ustawy samorządowej ziemian kresowych — *a.* Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik.

Na zlecenie Związku Powiatów Rz. P. (Warszawa, Marszałkowska 81 a) prowadzimy administrację kwartalnika „Samorząd Terytorjalny”.

Dla uniknięcia omyłek, prosimy uprzejmie przy wpłatach prenumeraty za kwartalnik „Samorząd Terytorjalny” lub za tygodnik „Samorząd” — zaznaczać wyraźnie na wypełnianych blankietach P. K. O.,

przeznaczone na KWARTALNIK „SAMORZĄD TERYTORJALNY” lub
„ „ TYGODNIK „SAMORZĄD”.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Warszawa, Świętokrzyska 13 m. 15.

„Zamaskowany lichwiarz”*)

Traktowanie samorządu jako kozła ofiarnego, na którego zrzuca się większość grzechów naszego życia gospodarczego, tak rozochociła armję przeciwników naszych, że z kolei dobrano się do komunalnych kas oszczędności, mianując je w sposób oznaczony w tytule. Daleki jestem od bezkrytycznego zachwyty nad gospodarką samorządową, ale większość grzechów — to albo wynik warunków niezależnych od samorządu, albo skutki nastrojów ogólnych, albo też nakonec, zjawisko w niemniej ostrej formie występujące także w gospodarce państwowej i prywatnej, nie mówiąc już o instytucjach opieki społecznej oraz organizacjach społecznych i spółdzielczych. Podnoszone obecnie zarzuty wobec kas

komunalnych wyrządzają już nietylko moralną krzywdę szeregowi tych kas, które na piętno lichwiarstwa, lub też lekkomyślnej gospodarki nie zasłużyły; krzywdzą one materialnie samą instytucję kas komunalnych, podrywając zaufanie ludności i czynią dużą szkodę samej akcji oszczędnościowej, podkopując wiarę ogółu w samą zasadę lokowania swych oszczędności w kasach.

O ile można zrozumieć antagonizmy jednostek do samorządowych instytucyj kredytowych, o tyle niezrozumiałem się staje wytaczanie na tym odcinku na forum publiczne kampanji, dyskredytującej kasy komunalne bez wyraźnego programu, poco się to robi. Zarzuty, stawiane kasom, co do zadłużania się w nich związków komunalnych, tylko częściowo słuszne, możnaby na innej drodze załatwić w sposób bardziej właściwy i skuteczny; nie jest przecież tak

*) Pod takim tytułem zamieściła artykuł „Gazeta Polska” z 13.X b. r., skierowany przeciw K. K. O.

W-1749/78/185

bardzo trudnem drogą właściwego nadzoru usunąć nieodpowiednią gospodarkę w samorządach. O ile natomiast to zadłużenie się jest wynikiem warunków obecnie niezależnych od samorządu — to, nie zaniedbując ustalenia, kto winę za to ponosi, należałoby zamiast oskarżania kas, — poszukać konkretnych sposobów uporządkowania stosunków w ciągu możliwie najbliższego czasu. Innemi słowy należałoby sprecyzować realny plan sanacji gospodarki samorządowej i oddłużenia w kasach komunalnych. A czy wielu bankom — i to nietylko, a może nawet właśnie nie akcyjnym — nie należałoby postawić tego samego zarzutu lekkomyślnego udzielania kredytów na cele pod względem opłacalności wręcz nie-realne? Czyż najdroższe i najuciążliwsze pożyczki dla miast i powiatów szły przez kasy komunalne? Cóż więc mówić o podrażaniu kredytu, jako winie kas!

Jeżeli chodzi o zarzut płacenia wysokich odsetek od wkładów, to wartoby wpierw ustalić, jakie to odsetki kasy płacą, o ile są one wyższe od tych, jakie płacą duże banki, np. B. G. K. — i dopiero gdyby różnica była rzeczywiście bardzo znaczna — obciążać konto kas takim zarzutem jak „zamaskowany lichwiarz“. Niby kto? Kasa, która płaci 8%, czy B. G. K., który również taki procent do niedawna płacił. I słusznie płacił, bo niezależnie od teoryjek ambitnych ekonomistów żelazne prawo podaży i popytu obowiązuje, a wzmocnienie tempa kapitalizacji jest dla naszego życia gospodarczego postulatem ważniejszym od potaniania kredytu. Te dwie zaś operacje równocześnie z większym powodzeniem przeprowadzać się nie dadzą. Aby wzbudzić masowo zmysł oszczędności i wyrobić pęd do lokowania zasobów w kasach, czy bankach, nie wystarczy samo tylko utrzymanie wysokiego oprocentowania wkładów, ale z drugiej strony przy niskim oprocentowaniu nie prędko da się cel ten osiągnąć. Stopa procentowa musi stać w dość ścisłej zależności od różnicy między zapotrzebowaniem a zaofiarowaniem kapitału; obniżanie zaś tej stopy na rynkach zasobnych, gdzie podaż kapitału nie znajduje ujścia w nierentownej dziś produkcji, nie może być aksjomatem dla nas, którzy kapitałów, po wyjałowieniu z kredytów obcych, mamy mniej, niż przed kryzysem, a wskutek tego, pomimo zmniejszonego zapotrzebowania odczuwamy ciasnotę gotówkową ostrzej niż wtedy, gdy zapotrzebowanie było większe, ale był też dopływ z zagranicy.

Dziś oszczędności musimy tworzyć, bo choćby ktoś wolał zastąpić brak ich tanim kredytem zagranicznym — kredytu tego nie dostanie i tanim on nie jest. Nietylko fatalne pożyczki Dillonowskie — przecież nie przez kasy komunalne lansowane, ale i wszystkie inne kredyty zagraniczne naogół kosztują nas drogo. Czyż pożyczka dolarowa zaciągana w 1928 r. przez samorządy za pośrednictwem B. G. K. była tania? A kredyty w listach zastawnych P. B. R.

dla drobnych rolników na cele inwestycyjne? Dlaczego więc taką zbrodnią ma być płacenie za drobne oszczędności lokowane w K. K. O. i znajdujące zbyt w lokalnem życiu gospodarczem odsetek równych tym, jakie pochłaniają takie operacje zagraniczne? Czyż ideałem ma być gospodarka kartelowa, łupiąca skórę z bezsilnego konsumenta krajowego, na rzecz mocniejszego, bo niezależnego odbiorcy zagranicznego? Paskarzem jest drobny sklepikarz, sprzedający mąkę, drożej o grosz lub dwa od ściśle wyliczonej ceny, ale nim nie jest nafcciarz, sprzedający benzynę o 100% i więcej drożej od cen światowych, cukrownik sprzedający cukier o kilkadziesiąt % drożej od ceny własnej przy dobrej produkcji. Lichwiarzem ma być kasa komunalna płacąca dość duży % od wkładów, często bez doraźnego interesu własnego, byle wydobyć grosz z pończochy, byle nauczyć ludzi oszczędzać, ale nie jest lichwiarstwem operacja dillonowska, czy temu podobna, nie były lichwiarstwem 2% miesięcznie pobierane przez Kasy Chorych, olbrzymie koszty administracyjne Zakładów Ubezpieczeń, fantastyczny stosunek opłat do świadczeń Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków i t. d. i t. d.

Potaniecie kredytu jest zagadnieniem ważnem, ale nie jedynem i — powiem śmiało — nie najważniejszym. Najważniejszym jest bowiem samo stworzenie kredytu opartego na rodzimym kapitale, na własnych, drobnych, lecz masowych oszczędnościach. Drugim postulatem jest udostępnienie tego kredytu przez usunięcie zbędnej formalistyki, zabierającej czas i podrażającej o wiele więcej pożyczkę (drobną zwłaszcza) niż 1 — 2% rocznie. Na dalszem dopiero miejscu stoi owa różnica oprocentowania, którą atoli zredukować można tylko stopniowo, w miarę narastania kapitałów własnych w Państwie. Zadaniem zaś kas komunalnych, jako kas oszczędności, jest i zawsze będzie przede wszystkim gromadzenie tych oszczędności i tylko pośrednie, wtórne oddziaływanie na stopę procentową. Natomiast rola regulatora stopy procentowej przypaść musi bankom, z bankiem emisyjnym na czele. Jeżeli warunki gospodarcze Polski, inaczej mówiąc, brak kapitałów własnych, utrudniają dziś obniżanie stopy procentowej, a uniemożliwiają zrównanie jej z państwami w kapitały zasobnemi — to w żadnym razie do poprawy istotnej tych warunków nie dojdziemy, ani przez obniżanie oprocentowania wkładów w kasach oszczędności, ani przez zrzucanie winy, a temsamem podkopywanie zaufania do kas komunalnych. Dopatrywanie się zaś nielojalnej konkurencji między temi ostatniemi, a bankami państwowemi, lub P. K. O. tak dalece chyba jest bezpodstawnem, że nie warto na ten temat podejmować dyskusji.

Jerzy Bonkowicz-Sittauer,
Przewodniczący Rady Pow. Komunalnej
Kasy Oszczędności w Łucku.

Gwarancje związków komunalnych

Jesteśmy już naogół w okresie oglądania skutków udzielania gwarancji przez związki komunalne. Nie należą już do wyjątków wypadki faktycznego ich realizowania. Niemniej jednak, a może właśnie dzięki zdobytym doświadczeniom, należałoby ustalić pewne naczelną zasady w tym zakresie.

Pierwszą zasadą byłoby wykonywanie przez związek komunalny kontroli nad instytucją, za którą gwarantowano. W praktyce dotychczasowej opiekano zazwyczaj gwarancje na osobistym zaufaniu do pewnych osób, nie zawsze nawet wchodzących w skład organów związków komunalnych lub w skład pracowników komunalnych. Po załatwieniu „formalności” sprawa szła często w zapomnienie, zmieniali się ludzie we władzach instytucji, znikali z nich „mężowie zaufania” a gwarancja trwała sobie z cicha aż do chwili ewentualnego załamania się gospodarki instytucji. Uważam, że należałoby zastrzec przepisem prawnym, iż jednocześnie z powzięciem uchwały o udzieleniu gwarancji winien organ stanowiący związek komunalny ustalić zasady sprawowania kontroli nad instytucją. Zasady te stanowiłyby istotny składnik uchwały gwarancyjnej, podlegałyby zatem zatwierdzeniu władzy nadzorczej. W zasadach tych winno się również znaleźć uprawnienie do kontroli odnośnych instytucji przez te wszystkie organa, które z mocy prawa czy umowy przeprowadzają kontrolę gospodarki związku komunalnego. W sprawozdaniu rocznym winien być zamieszczony opis ogólnej działalności instytucji oraz jej bilans zamknięcia wraz z rachunkiem strat i nadwyżek. Praktyczną formę wykonywania kontroli wyobrażam sobie w postaci prawa i obowiązku uczestniczenia przedstawiciela związku komunalnego w posiedzeniach wszystkich kolegów instytucji, prawa każdorazowego wglądu w akta rachunkowości i wogóle całą gospodarkę, oraz prawo zwalczania wszystkich kolegjalnych organów instytucji.

Drugim zagadnieniem zasadniczym jest sprawa

czasu trwania gwarancji. Zdawałoby się, że gwarancja winna trwać tak długo, jak długo trwa stosunek handlowy będący przedmiotem gwarancji. Takie jednak przedstawienie sprawy stanowiłoby o zupełnej bezradności związku komunalnego w wypadku widocznej wadliwości gospodarki w instytucji dłużniczej. Dlatego sądzę, że należałoby wprowadzić pojęcie „zastrzeżenia” ze strony gwarantującego związku komunalnego u wierzyciela. Zastrzeżenie takie zgłaszałby związek komunalny z chwilą utraty zaufania do gospodarki instytucji, a prawnym skutkiem zastrzeżenia byłby obowiązek wierzyciela poczynienia wszystkiego co możliwe w kierunku wycofania się ze stosunku pieniężnego pod rygorem zwrócenia szkód i strat poniesionych z tytułu gwarancji przez związek komunalny. Zastrzeżenie to miałyby również automatycznie ten skutek, że redukowałoby sumę gwarancji do aktualnego salda istniejącego w chwili otrzymania przez wierzyciela zastrzeżenia. Formalnie do stosunku prawnego między wierzycielem i dłużnikiem wchodziłaby klauzula o możliwości każdorazowego wycofania się z operacji naskutek „zastrzeżenia”.

Trzecim zagadnieniem, które mi się tu nasuwa, jest księgowanie gwarancji, rzecz przyjęta w księgowości kupieckiej i nie budząca chyba żadnych wątpliwości, jednak nie objęta przepisami kasoworachunkowymi. Udzielanie gwarancji ma ewentualny wpływ na stan finansowy związku komunalnego i dlatego powinno być uwidocznione w rachunkowości. W ten sposób unikniemy jednak „zapominania” o udzielonych gwarancjach.

Chociaż nie sądzę, by obecnie istniały tendencje do pochopnego udzielania gwarancji, myślę jednak, iż sprawa nie straciła aktualności, gdyż proponowane zasady mogą być zasadniczo zastosowane do gwarancji już udzielonych.

S. W.

Przetrzymywanie przez gminy składek P. Z. U. W.

Do współpracy przy realizowaniu celów, do jakich powołany został Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, a które sprowadzają się do wypłaty odszkodowań pogorzelowych oraz do udzielania pożyczek ulgowych na ogniotrwałą odbudowę po pożarze, pociągnięte zostały z mocy rozp. Prez. R. P. z dn. 27.V.1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410) również urzędy gminne i magistraty.

Współpraca ta wyraża się m. in. w tem, iż na zasadzie art. 31 i 32 wyżej przytoczonego rozporządzenia urzędy gminne i magistraty zostały ustawowymi inkasentami składki ogniowej, którą winny ściągac na zasadzie specjalnych rejestrów poborowych od ubezpieczonych w P. Z. U. W. właściciele nieruchomości i przekazywać w terminie dwutygodniowym Zakładowi. Zebrane tą drogą składki idą

w głównej mierze na wypłatę pogorzelcom odszkodowań, a ponadto na udzielanie im ulgowych pożyczek na ogniotrwałą odbudowę.

Ponieważ z jednej strony wyżej wymienione dwie czynności: wypłata odszkodowań i udzielanie pożyczek ulgowych na ogniotrwałą odbudowę stanowią główną i najważniejszą działalność Powszechnego Zakładu, a z drugiej strony — jak z wyżej przytoczonych uwag wynika — jedynym źródłem funduszy na prowadzenie tej działalności są ściągane przez urzędy gminne i magistraty składki ogniowe, zrozumiemy dopiero, jak wielki wpływ na prawidłową działalność Zakładu może wywierać i istotnie wywiera sposób, w jaki urzędy gminne i magistraty wykonywują swe obowiązki ustawowe jako inkasenci składki ogniowej. Wpływ ten jest

tak bezpośredni, iż bez przesady można powiedzieć, że wszelkie zwiększenie tempa poboru składki daje natychmiast Zakładowi znacznie większe możliwości wypłacania odrazu i bez żadnej zwłoki odszkodowań i pożyczek i naodwrot — jak tylko tempo to osłabnie, albo co gorsze, inkasenci składki ogniowej, którymi są urzędy gminne i magistraty, źle spełniają swe obowiązki w zakresie powierzonego im poboru składki, to wówczas automatycznie kurczą się możliwości P. Z. U. W. co do terminowego wypłacania odszkodowań i udzielania pożyczek, co z kolei dotkliwie odbija się na interesach pogorzalców.

Niestety, tak właśnie dzieje się w obecnej chwili. Coraz częściej bowiem niektóre urzędy gminne i magistraty nietylko opieszale przeprowadzają pobór składek ogniowych ale, co gorsze, niektóre z nich, naruszając postanowienia zawarte w art. 32 p. 4 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 27.V.1927 r. przetrzymują pobrane od ubezpieczonych na rzecz P. Z. U. W. składki, a nawet przywłaszczają je, używając tych składek jako nowego źródła dochodów na zapelnienie luk w budżecie.

Jak wynika z nadsyłanych przez P. Z. U. W. sprawozdań, ogólna suma sprzeniewierzonych w ten sposób składek za rok 1931, ustalona na koniec lutego 1932 r., dochodziła do kwoty 5 milj. złotych, przyczem nadmienić należy, iż przeprowadzone w niektórych urzędach gminnych i magistratach rewizje poboru składki ogniowej na podstawie rejestrów 1932 r. ujawniły również dalsze poważne sprzeniewierzenia tak, iż ogólna kwota przywłaszczonych składek ogniowych stanowi sumę znacznie przekraczającą wyżej wymienioną kwotę 5 milj. zł.

Jak z powyższego widać, fatalne skutki tego rodzaju postępowania gmin spadają wyłącznie na pogorzalców, którzy zostali już i tak przez los dotknięci i którzy najczęściej za ten stan rzeczy najmniej są odpowiedzialni, jako ubezpieczeni bowiem wykonali swój obowiązek płatników składki ogniowej. Odpowiedzialność za to, iż nie mogli oni jeszcze otrzymać należnego im odszkodowania, spada bezpośrednio na tych kierowników urzędów gminnych i magistratów, którzy się do tego przyczynili.

W walce z bezprawiami i dezorganizującymi działalność P. Z. U. W. a krzywdzącymi pogorzalców sprzeniewierzeniami składek ogniowych, Zakład otrzymał już poparcie państwowych władz centralnych, a w szczególności Ministra Spraw Wewnętrznych, który okólnikiem z dn. 23 listopada 1931 r. Nr. S.G. 520/14 zakwalifikował wypadki przetrzymywania składek, jako zwykle przywłaszczenie i przestrzegł, iż popełniane w przyszłości przestępstwa ścigane będą bezwzględnie na drodze karnosądowej. W myśl powyższego ostrzeżenia P. Zakład przystąpił do zdecydowania do wytaczania winnym przywłaszczenia funkcjonariuszom gminnym spraw karnych, opierając się na art. 286 nowego kodeksu karnego, obowiązującego od 1.IX.1932 r. i przewidującego bardzo surowe kary za tego rodzaju przestępstwo. Mianowicie art. ten głosi: § 1. „Urzędnik, który, przekraczając swą władzę lub niedopełniając obowiązku, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze więzienia do lat 5-ciu“.

§ 2. „Jeżeli sprawca działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej dla siebie lub innej osoby, podlega karze więzienia do lat 10-ciu“. § 3. „Jeżeli sprawca działa nieumyślnie podlega karze aresztu do 6 miesięcy“.

Jak z powyższego wynika, kodeks pozwala ścigać sprzeniewierzenia składki ogniowej w każdym wypadku, t. j. niezależnie od tego, czy sprzeniewierzona składka została użyta na osobiste cele sprawcy, czy też na ogólne cele gminne lub miejskie oraz niezależnie od tego, czy została sprzeniewierzona z całą świadomością czy nawet nieumyślnie.

Niezależnie jednak od odpowiedzialności karnej trzeba podkreślić, że omawiane fakty stanowią obrazę moralności publicznej i nie licują z godnością urzędów publicznych, do jakich urzędy gminne i magistraty należą. Jeśli przywłaszczanie, a właściwie sprzeniewierzenie obcych pieniędzy kwalifikuje się w stosunkach prywatno - prawnych jako pospolite przestępstwo, za które grozi kara więzienia, to tembardziej przestępstwa takie muszą być potępiane, jeśli dzieją się one na terenie władz publicznych.

Wzgląd, że sprzeniewierzone składki ogniowe nie idą na osobiste korzyści poszczególnych jednostek, ale przeznaczane bywają na ogólne potrzeby gminy (najczęściej zwykle wydatki administracyjne, a czasem budowę dróg, szkół i t. p.), nie powinien odgrywać przy kwalifikacji tych przestępstw żadnej roli. Nie należy bowiem zapominać o tem, czym kosztem realizuje się te ogólne cele gminne wzgl. miejskie (budowę dróg, szkół, mostów i t. p.). Nie kosztem bowiem P. Z. U. W., który zebrane składki przeznacza na wypłatę odszkodowań, ale kosztem tej części ubezpieczonej w P. Z. U. W. ludności, która została dotknięta jedną z największych klęsk, jaką jest pożar.

Jak wygląda z punktu widzenia sprawiedliwości społecznej zestawienie sytuacji pogorzalca, niemogącego otrzymać odszkodowania na pobudowanie dachu nad głową, z zaspokojoną ambicją tych kierowników zarządów gmin i magistratów, którzy pomimo braku własnych gminnych pieniędzy „potrafili“ za obce i przywłaszczone z krzywdą dla pogorzalców składki zapewnić budżetowi gminnemu równowagę? Każdy uczciwy działacz samorządowy musi się z oburzeniem odgrodzić od tego rodzaju praktyk.

Tak wygląda strona moralna powyższych przywłaszczeń.

Niemniej krytycznie należy się do tych faktów ustosunkować, jeśli je traktować z punktu widzenia polityki finansowej samorządów. Czemże bowiem kończy się podobne operowanie cudzemi pieniędzmi, jeśli nie katastrofą finansów gminnych i miejskich?

W dbałości tedy o interesy gmin i miast i utrzymanie ich polityki finansowej na należytych i godnym poziomie, godzi się przestrzec odpowiedzialnych kierowników gmin i miast przed wchodzeniem na tę bardzo śliską drogę ratowania swych finansów, tych zaś, którzy się tego dopuścili, należy wezwać, aby z drogi tej jaknajrychlej zeszli. Im prędzej to uczynią, tem łatwiejsze i możliwe to będzie.

J. Antosiak.

Inwestycje miejskie w woj. Białostockiem

Uwagi powyższe dotyczą działalności inwestycyjnej miast w latach 1928/29, 1929/30 i 1930/31. Oparliśmy je na sprawozdaniach z wykonania budżetów za te lata (przyczem za rok 1930/31 uwzględniono wykonanie budżetu za pierwsze 9 miesięcy tego okresu budżetowego).

Miasta województwa w ogólnej liczbie 49 są tak zróżniczkowane co do wielkości i możliwości gospodarczych, że nie można traktować ich jednakowo. Dla należytego zobrazowania ich działalności i uzyskania właściwej skali porównawczej, dzielimy miasta województwa na 5 grup: 1) miasta do 2.500 mieszkańców, 2) od 2.500 do 5.000 mieszkańców, 3) od 5.000 do 10.000, 4) od 10.000 do 20.000 i 5) powyżej 20.000 mieszkańców (należą tu 4 miasta wydzielone z powiatu: Białystok, Grodno, Łomża i Suwałki).

Z pośród miast najmniejszych (do 2.500 mieszkańców), których jest dziewięć: Boćki, Drohiczyn, Druskieniki, Kleszczele, Mielnik, Narew, Nowy-Dwór, Odelsk i Suraż, 4 nie prowadziły w tym okresie żadnych robót inwestycyjnych, 4 inne prowadziły budowę 2 domów na pomieszczenie biur magistratu, 1 domu czynszowego i 1 rzeźni, wydając na te prace ogółem 29.220 złotych, przytem budowa 2 magistratów nie jest ukończona. Druskieniki, aczkolwiek są miastem o najmniejszej ilości mieszkańców w województwie (1.100 osób), to jednak ze względu na specjalne warunki, w jakich się znajdują, jako zdrojowisko, mają znacznie rozszerzone zadania inwestycyjne i większe również możliwości finansowe. W wymienionym okresie 3-letnim dokonały: zakupu domu pod biura Magistratu, kupna taboru asenizacyjnego, pompy dla celów przeciwpożarowych oraz urządzenia rzeźni i łaźni. Ogólny koszt tych inwestycji wyniósł 139.400 złotych.

Druga grupa miast (od 2.500 do 5.000 mieszkańców) liczy 23 miasta, należą tu: Brańsk, Brok, Choroszcz, Ciechanowiec, Dąbrowa, Goniądz, Indura, Jedwabne, Knyszyn, Nowogród, Rajgród, Sejny, Skidel, Sokoły, Starosielce, Stawiski, Suchowola, Supraśl, Swiśłocz, Tykocin, Wasilków, Wysokie - Mazowieckie i Zabłudów. Sześć z tych miast nie dokonało w okresie 3-letnim żadnych inwestycji. Siedemnaście z nich prowadziło, względnie wykonało budowę: 5 ratuszów, 5 szkół, 1 elektrowni, 5 rzeźni, 1 cegielni, 3 remiz strażackich, 5 studzien, 4 targowic, 1 betoniarni, 1 aresztu, 1 boiska, 1 skweru, 2 ustępów publicznych. W 9 miastach przeprowadzono pewne inwestycje drogowe (bruki, chodniki). Wydano ogółem na powyższe cele 541.050 zł. Niedokończono budowy: 3 szkół, 2 ratuszów, wszystkich rzeźni i remiz strażackich.

Do 3-ej grupy (od 5.000 do 10.000 mieszkańców) należy 9 miast: Bielsk - Podlaski, Grajewo, Kolno, Krynki, Łapy, Siemiatycze, Sokółka, Szczuczyn, Zambrów. Miasta te zbudowały (względnie rozpoczęły budować): 3 szkoły, 2 elektrownie, 1 gimnazjum, 2 remizy strażackie, 3 areszty, 1 cegielnię, 2 ustępy publiczne, 2 studnie, 1 targowicę i parę drobniejszych; w 5-ciu miastach przeprowadzono poważniejsze roboty brukarskie. Wydano na inwestycje ogółem

864.200 złotych. Nie ukończone są z wymienionych inwestycji: gimnazjum, wszystkie 3 szkoły, 1 elektrownia.

Grupa 4 obejmuje 4 miasta od 10.000 do 20.000 mieszkańców: Augustów, Ostrołęka, Ostrów - Mazowiecka, Wołkowysk. W miastach tych wykonano budowę: 2 szkół (kosztem 1.002.800 zł.), 3 elektrownie (694.500 zł.), 1 seminarjum (zakończono budowę dawno rozpoczętą kosztem 178.800 zł.), na budowę ulic wydano 176.000 zł., 1 rzeźnię (125.000 zł.), 2 targowice (76.000 zł.), 1 halę targową (35.200 zł.), 2 mosty (37.000 zł.), 2 studnie (10.600 zł.), 1 ciepłarnię (2.700 zł.). Łącznie wydano na inwestycje 2.338.600 złotych. Z wymienionych inwestycji nie ukończono: 1 szkoły i hali targowej.

Wszystkie miasta niewydzielone z powiatów wydały na inwestycje w tem trzechleciu 3.912.420 zł., z tego najwięcej na budowę szkół powszechnych — 38%, szkół średnich 6,4%, łącznie na szkoły 44,4%, na budowę względnie rozbudowę elektrowni 24,3%, budowę ulic 10,6%, rzeźni 6%, ratuszów 4,7%, targowic 2,6%, remiz strażackich 2% i t. d.

Miasta wydzielone (Białystok, Grodno, Łomża i Suwałki) wydały w tym okresie na inwestycje 4.077.000 zł., a o ile wliczyć tu wydatek m. Białegostoku na pomiary miasta w sumie 157.500 zł. — kwota ogólnych wydatków tej grupy miast wyniesie 4.235.500 zł. Najwięcej miasta te wydały na budowę względnie rozbudowę elektrowni — 33½%, następnie na budowę szkół 30,7%, szpitala 11,6%, budowę ulic 7,6%, kanalizację (na umocnienie brzegów rzeczki i opracowanie planów kanalizacji wyłącznie Białystok) 4,3%, na budowę domu mieszkalnego (Łomża) 3½%, hali targowej (Łomża) — 3,1%, rozbudowę wodociągu 1,4%.

Szczegółowy wykaz dokonanych inwestycji oddzielnie przez miasta wydzielone, oddzielnie przez niewydzielone i przez wszystkie razem obrazuje załączona tablica A.

Jak z niej widać, wszystkie miasta razem wydały na cele inwestycyjne 7.990.000 zł., w tem najwięcej na budowę szkół (pozycja 1 i 5 tablicy) — 3.007.700 zł., czyli 37,4%, następnie na budowę i rozbudowę elektrowni 28,9%, ulice 9,1%, szpitale 5,9%, rzeźnie 2,9%, następnie na ratusze i kanalizację 2,3%, hale targowe 2,1%, domy czynszowe 1,9%, poźarnictwo 1,3%, targowice 1,2%, pozatem już na poszczególne inne cele wydatkowano niżej 0,7% ogółu wydatków.

Ciekawem jest porównanie wysokości wydatków inwestycyjnych na jednego mieszkańca rocznie w poszczególnych grupach miast. W grupie I-ej, najmniejszych miast (bez Druskienik) wydatek ten wynosi: od 0 zł. (Mielnik, Narew, Odelsk, Suraż) do 1,83 zł. (Kleszczele) rocznie na 1 mieszkańca, przeciętnie 0,67 zł. rocznie na 1 mieszkańca. W II-ej grupie miast (2.500 do 5.000) wydatek na inwestycje wynosi od 0 zł. (Brańsk, Goniądz, Starosielce, Supraśl, Tykocin, Wasilków) do 7,34 zł. (Stawki), przeciętnie 3 zł. 50 gr. na 1 mieszkańca rocznie; w III-ej grupie

TABLICA A.

Inwestycje dokonane w czasie 1928/29, 1929/30 i 1930/31.

RODZAJ INWESTYCJI	Przez 45 miast niewydziałonych				Przez 4 miasta wydzielone				Razem przez wszystkie 49 miast			
	Razem	Z tego niewykończonych	Wydano (w tysiącach złotych)	Wydatek stanowi ogółu wydatków na inwestycje tej grupy miast	Ilość	Z tego niewykończonych	Wydano (w tysiącach złotych)	Wydatek stanowi % ogółu wydatków na inwestycje tej grupy miast	Ilość ogólna	Z tego niekończono	Wydano ogółem (w tysiącach złotych)	Wydatek stanowi % ogółu wydatków wszystkich 49 miast
1. Szkoły powszechne	10	7	1 493,7	38,0	3	1	1 253,6	30,7	13	8	2 751,3	34,3
2. Elekrownie	7	2	946,2	24,3	3	1	1 366,6	33,5	10	3	2 313,1	28,9
3. Ulice	16	—	416,7	10,6	3	—	310,1	7,6	19	—	726,8	9,1
4. Szpitale	—	—	—	—	1	1	472,0	11,6	1	1	472,0	5,9
5. Szkoły średnie	2	1	250,4	6,4	—	—	—	—	2	1	250,4	3,1
6. Rzeźnie	8	5	230,1	6,0	—	—	—	—	8	5	230,1	2,9
7. Ratusze	8	5	183,8	4,7	—	—	—	—	8	5	183,8	2,3
8. Kanalizacja	—	—	—	—	2	2	177,2	4,3	2	2	177,2	2,3
9. Hale targowe	1	1	35,2	0,9	2	1	129,7	3,1	3	2	164,9	2,1
10. Domy czynszowe	1	—	8,6	0,2	1	1	143,8	3,5	2	—	152,4	1,9
11. Pożarnictwo	5	3	80,0	2,0	1	—	23,7	0,6	6	3	103,7	1,3
12. Targowice	7	1	101,7	2,6	—	—	—	—	7	1	101,7	1,2
13. Mosty	2	—	37,0	1,0	2	—	20,2	0,5	4	—	57,2	0,7
14. Wodociągi	—	—	—	—	2	—	54,8	1,4	2	—	54,8	0,7
15. Pomniki	—	—	—	—	2	—	36,7	0,9	2	—	36,7	0,5
16. Cegielnie i betoniarnie	3	—	24,2	0,6	1	—	10,—	0,2	4	—	34,2	0,4
17. Ustępy publiczne	4	—	6,3	0,2	1	—	24,7	0,6	5	—	31,0	0,4
18. Areszty	4	—	28,2	0,8	—	—	—	—	4	—	28,2	0,4
19. Studnie	9	2	27,5	0,7	—	—	—	—	9	2	27,5	0,3
20. Dom W. F. i P. W.	—	—	—	—	1	—	16,7	0,4	1	—	16,7	0,2
21. Łaźnie	1	—	14,3	0,3	—	—	—	—	1	—	14,3	0,2
22. Wytwórnia sztucznego lodu	—	—	—	—	1	1	13,6	0,3	1	1	13,6	0,2
23. Rakarnie	—	—	—	—	1	—	13,0	0,3	1	—	13,0	0,2
24. Inne (kupno placu, remont jatek i biur, tabor. aseniz.)	—	—	28,5	0,7	—	—	10,9	0,2	—	—	39,4	0,5
	88	27	3 912,4	100,0	27	8	4 077,61	100	115	205	7 990,0	100

miast (od 5.000 do 10.000) — od 0,34 zł. (Kolno) do 10 zł. (Krynki) i 12,32 zł. (Grajewo) na 1 mieszkańca rocznie, przeciętnie 4,75 zł.; w IV-ej grupie miast cyfry te wynoszą: 4 zł. 32 gr. w Wołkowysku, 10,50 zł. w Ostrołęce, 14,33 zł. w Ostrowiu - Maz. i 25 zł. w Augustowie, przeciętnie 12,90 zł. na 1 mieszkańca rocznie. Wreszcie w miastach wydzielonych (cyfry wyprowadzone przeciętnie z danych za 2-letnie 1928/29 i 1929/30): Łomża 4 zł., Białystok 7,50 zł. Grodno 13,65 zł. i Suwałki 16 zł. — przeciętnie dla wszystkich 4-ch miast wydzielonych 9,55 zł. na 1 mieszkańca rocznie.

Warto zanalizować, z jakich źródeł dochodowych pokryły miasta wydatki inwestycyjne w okresie sprawozdawczym. I tutaj w każdej grupie miast sprawa przedstawia się inaczej; obrazuje to szczegółowo załączona tablica B.

Z przytoczonych danych wyciągnąć można szereg wniosków, dotyczących polityki inwestycyjnej miast, a przede wszystkim błędów, jakie zostały tu przez samorząd miejski popełnione:

1) wznoszenie ogólnie biorąc przez miasta w przeważającej mierze inwestycji konsumpcyjnych, a nie dochodowych. I tak: miasta niewydzielone z powiatów przeznaczyły na inwestycje dochodowe (rzeźnie, elekrownie, targowice, hale tar-

gowe i t. p.) zaledwie 33,8% ogólnej sumy wydanej na inwestycje; miasta wydzielone — 38% ogólnych wydatków. Zwraca uwagę, że często z bardzo wysoko opłacanych pożyczek krótkoterminowych wznoszone były inwestycje wybitnie konsumpcyjne, co do których nie zachodziła bezwzględna konieczność ich budowy. Aczkolwiek kierunek pracy inwestycyjnej naogół jest uzasadniony (szkoły, elekrownie, szpitale, rzeźnie, a więc inwestycje, których nam potrzeba), to jednak niewspółmierny rozkład kosztów na poszczególne rodzaje inwestycji i wnoszenie często budynków zbyt kosztownych, wręcz luksusowych wskazuje na znaczną bezplanowość w pracach inwestycyjnych i małą umiejętność organizowania pracy nakładem najmniejszych środków przy jednoczesnym osiągnięciu możliwie wydatnych rezultatów;

2) przeinwestowanie niektórych miast; dotyczy do przede wszystkim miast grupy IV-ej, Ostrołęki, Ostrowi - Maz. i Augustowa, oraz z pośród miast wydzielonych — Suwałk. Jak wynika z porównania skali wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca, miasta te dokonały wydatków nadmiernych, daleko przekraczających finansowe ich zdolności. To przeinwestowanie w stosunku do istotnych możliwości gospodarczych odbiło się na tych miastach w sposób wysoce ujemny, stawiając je następnie — w związku z pokrywaniem wydatków wek-

TABLICA B.

W m i a s t a c h		P o k r y t o		
o ilość mieszkańców	wydano ogółem	z subwencji	z pożyczek	z własnych źródeł budżetowych
do 2.500 (bez Druskienik)	29.220 100%	—	5.400 18%	23.820 82%
od 2.500 do 5.000	541.050 100%	26.000 5%	158.850 29%	356.200 66%
od 5.000 do 10.000	864.150 100%	234.100 27%	322.600 37%	307.450 36%
od 10.100 do 20.000	2.338.600 100%	—	1.355.300 58%	983.100 42%
ponad 20.000 (wydzielone)	4.077.600 100%	235.000 5,7%	3.281,500 80,7%	561,100 13,6%
R a z e m:	7.850.620 100%	495.100 6,3%	5 123.650 65,3%	2.231.670 28,4%

slami lub pożyczkami krótkoterminowymi — w katastrofalnej sytuacji finansowej;

3) pokrywanie przez miasta większe wydatków inwestycyjnych głównie a nawet wyłącznie z pożyczek. Jak widać z tablicy B, miasta mniejsze (do 10.000 mieszkańców) pokrywają wydatki na inwestycje w większym stopniu ze środków własnych, większe miasta — z pożyczek. Charakterystycznym jest procentowy udział pożyczek w pokrywaniu wydatków różnych grup miast: w I-iej grupie miast pokryto z pożyczek 18% wydatków inwestycyjnych, w II-iej 29%, w III-iej 37% w IV-iej 58% i w V-iej 80,7%. Wskazuje to przede wszystkim na nadmierną rozbudowę budżetów zwyczajnych miast wydzielonych. Miasta te — wobec ogromu potrzeb w dziedzinie podniesienia ich stanu do cywilizacyjnego i kulturalnego poziomu, powinny wydatki zwyczajne budżetu ograniczać do minimum i uzyskiwać stale poważną nadwyżkę wpływów zwyczajnych nad wydatkami zwyczajnymi i nadwyżkę tę przeznaczać na cele inwestycyjne. Przy budżetach wybitnie konsumcyjnych, gdy wydatki zwyczajne, niepomierne rozbudowane, zjadają prawie całkowicie dochody — miasta nie znajdują nawet dostatecznych środków na zamortyzowanie pożyczek dawniej zaciągniętych na inwestycje, które przecież dopiero niewielką część potrzeb ludności zaspokoili;

4) uderza nierównomierne korzystanie z subsydjów państwowych przez miasta. Niektóre miasta nie podjęły dostatecznych starań w kierunku zapewnienia sobie pewnych środków z tego źródła;

Znamiennem jest, że 10 miast nie przeprowadziło w okresie 3-letnim żadnych prac inwestycyjnych.

Ogólną prawie cechą prac inwestycyjnych miast jest brak w ich podejmowaniu należytej, na gruntownych studjach potrzeb i środków opartej, planowości. Prawie żadne z miast nie posiada opracowanego konkretnego planu prac inwestycyjnych. Obecny okres zaniedbania inwestycji, okres wegetatywnego życia samorządu winien być wyzyskany przez miasta przede wszystkim na przeprowadzenie gruntownego studjum potrzeb i opracowania planów działalności inwestycyjnej na przyszłość oraz na intensywną pracę w kierunku usprawnienia organizacji i funkcjonowania organów i biur samorządowych. Należy stwierdzić, że błędy polityki inwestycyjnej samorządów, a w pierwszym rzędzie bezplanowość i nieoszczędność, są w równym stopniu co kryzys przyczyną przeżywanym przez nie obecnie trudności. W gospodarce poszczególnych miast spotykamy czasem wręcz nieprawdopodobne fakty, świadczące o dużej lekkomyślności, czasem o braku poczucia odpowiedzialności lub też o rażącej indolencji w podejmowaniu i przeprowadzaniu prac inwestycyjnych ze strony ich inicjatorów. Z osiągniętych doświadczeń winny miasta wyciągnąć naukę na przyszłość. Popelnione błędy i wady nie powinny się już nigdy powtórzyć.

Antoni Rączaszek.

Wytyczne projektu ustawy samorządowej ziemian Kresowych

Komisja Samorządowa Organizacji Zachowawczej Pracy Państwowej pod przewodnictwem p. Stanisława Wańkowicza opracowała wytyczne, na jakich winien się oprzeć projekt ustawy samorządowej. Komisja staje na stanowisku, że „samorządowy ustroj winien być dostosowany do warunków bytowania, stopnia kultury ludzkiej oraz tradycji i możliwości gospodarczej“. Staje więc na stanowisku różnorodnych ustrojów samorządu na poszczególnych terenach Rzeczypospolitej. Opracowany przez Komisję Samorządową O. Z. P. P. projekt dotyczyć ma województw wschodnich. Projekt nie jest ściśle sprecyzowany i logicznie rozwinięty, zaznaczone są raczej pewne tendencje, na których samorząd powinien się oprzeć. Tendencje te idą w następującym kierunku:

Za najniższą jednostkę samorządu projekt uznaje gminę zbiorową istniejącą w b. zaborze rosyjskim. Nie uznaje samorządu gromadzkiego i z tego też względu przeciwny jest łączeniu obszarów dworskich z gromadami. Organy gminy (rada gminna i zarząd gminny) mają się formułować w następujący sposób: wybrany do rady gminnej ma być posiadacz nieruchomości mający 30 lat; prawo głosu w wyborach na zebraniach gminnych mają posiadacze od roku nieruchomości, mający 25 lat. Członkami tego zebrania gminnego są: a) właściciele 50 ha lub równoważnościowej nieruchomości miejskiej oraz zamieszkali w gminie oficerowie rezerwy bez względu na posiadany majątek, b) delegaci od właścicieli mniejszych posiadłości połączonych w komplety po 100 ha, dający im 1 głos wyborczy. Tak sformułowane zebranie gminne wybiera radę gminną. Rada gminna, wybrana na lat 5, wybiera wójta i zastępcę na lat 6. Charakterystyczne jest uniezależnienie wójta i zastępcy od starosty ew. wydziału powiatowego, a podporządkowanie go radzie gminnej. Rada bowiem gminna ma prawo zwolnić wójta i jego zastępcę, przyczem uchwała o zwolnieniu musi być zatwierdzona przez Sejmik. Starosta nie może zwolnić wójta lub jego zastępcę, lecz może wniesić do Sejmiku o ich zwolnienie oraz ma prawo oddać ich pod sąd, zawieszając w czynnościach w razie wykroczeń natury kryminalnej. Zakres działania gmin jest mniej więcej podobny do istniejącego.

Komisja projektuje także zorganizowanie samorządu powiatowego w tym kierunku, żeby uniezależnić całkowicie wydział powiatowy od starosty. Wydział ten składać się ma z trzech osób, t. zn. z przewodniczącego i 2 członków, którzy rozdzielają między sobą funkcje urzędowe, z tem zastrzeżeniem, że referat finansowo - podatkowy oraz kasa i rachunkowość pozostają w zawiadywaniu przewodniczącego. Starosta jest tylko przewodniczącym Sejmiku, wyłonionego przez rady gminne i miejskie po 2 członków. Ponadto ma funkcje kontrolera pracy wydziału powiatowego.

Taki projekt organizacji samorządu powiatowego sprzeczny jest z obowiązującą Konstytucją, przewidującą w art. 67 połączenie władzy wykonawczej samorządu z administracyjną i pod jej przewodnictwem. Dlatego dotychczasowe niektóre projekty szły raczej w kierunku powoływania dla sejmiku przewodniczącego z wyboru.

Samorząd wojewódzki jest zdaniem tej Komisji całkiem zbędny, bo o ile są sprawy wspólne dla kilku powiatów, mogą to załatwiać samorządem za wspólnym porozumieniem, a gdy będą sprawy takie, które obchodzić będą całe województwo, porozumienie to może objąć wszystkie samorządy powiatowe, a wykonanie uchwał może być powierzone jednemu z zarządów powiatowych.

W organizacji miast Komisja proponuje prowadzić wybory kurjalne: w miastach niewydzielonych przez 2 kurje, w miastach wydzielonych przez 3 kurje, obliczane na podstawie wpłaconych podatków. Nadzoru wydziałów powiatowych projekt nie przewiduje. Nadzór nad miastami oddaje starostom ew. wojewodom.

Jak widzimy z przedstawionej organizacji samorządu, Komisja wprowadza pomieszanie najrozmaitszych pojęć i trudno z nich wyprowadzić sobie myśl przewodnią. W gminach wiejskich i nawet w powiatach ma daleko idącą nieufność do starostów, którym nie chce powierzyć nawet sprawy zwolnienia wójta i zastępcy, miasta poddaje jednak całkowicie właśnie pod ten nadzór. Nieufnością darzy także wybrane na zasadzie specjalnej przez siebie projektowanej ordynacji wyborczej także i ciała samorządowe (rady gminne, sejmiki i wydziały). Wydziały pozbawia prawa nadzoru, a rady gminne i sejmiki ogranicza wyraźnie w prawach uchwalania dochodów. W projekcie bowiem odbiera gminom prawo uchwalania podatków samodzielnych nawet wyrównawczego, ogranicza prawo wymierzania szarwarku na drogach tylko do 2 dni od konia z człowiekiem. W samorządzie powiatowym żąda zniesienia prawa pobierania podatków od zaprotestowanych weksli, od umów o przeniesienie własności nieruchomości i wogóle prawa uchwalania innych podatków samodzielnych poza zgóry określonym dodatkiem do podatków gruntowego i takich dodatków, które nie dotyczą wsi.

Działalność samorządowa ma się zamknąć w ściśle określonych temi podatkami granicach. Niema bowiem nigdzie wzmianki o odciążeniu samorządu z narzuconych ustawami obowiązków. Dlatego też cały ten projekt opracowany przez Komisję Samorządową O. Z. P. P. nie świadczy o znajomości samorządu i o logicznie przemyślanym planie jego reorganizacji. Wypływa ze zrozumiałej dziś niechęci do obciążeń podatkowych na rzecz samorządu.

Sprawy bieżące

UTWORZENIE URZĘDÓW ROZJEMCZYCH DO SPRAW KREDYTOWYCH MAŁEJ WŁASNOŚCI ROLNEJ.

W powyższej sprawie Minister Spraw Wewnętrznych wystosował okólnik do wszystkich wojewodów (z dnia 19.X r. b. Nr. 124) treści następującej:

„W związku z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 653) — w porozumieniu z P. Ministrem Sprawiedliwości oraz P. Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych zarządzam, co następuje:

1) urzędy rozjemcze do spraw kredytowych małej własności rolnej powinny być zorganizowane przez poszczególne powiatowe związki komunalne i rozpocząć swoją działalność n a j p ó ź n i e j z dniem 15 listopada r. b.

2) interesowany powiatowy związek komunalny powinien:

a) udzielić zorganizowanemu urzędowi rozjemczemu odpowiedniego lokalu z opalem i światłem. W zasadzie urząd rozjemczy powinien mieścić się w lokalu wydziału powiatowego;

b) ułatwić pracę techniczną, związaną z działalnością urzędu rozjemczego, która powinna być wykonywana przez personel kancelaryjny wydziału powiatowego, dostarczając przytem niezbędnych materiałów pisemnych, druków i t. p.

W tym celu powinien powiatowy związek komunalny wyznaczyć jednego rutynowanego pracownika wydziału powiatowego celem załatwiania wszelkiej korespondencji, związanej z funkcjonowaniem urzędu rozjemczego. Pracownik ten prowadzić będzie poza tem osobny dziennik podawczy urzędu rozjemczego. Odnośny pracownik obok czynności w urzędzie rozjemczym może i powinien być zatrudniony także w dalszym ciągu w biurze wydziału powiatowego;

c) zapewnić odpowiednie środki pieniężne na pokrycie wydatków, związanych z kosztami urzędowania urzędów rozjemczych (diety i wynagrodzenia członków, świadków, biegłych oraz tłumaczy);

d) ustalić w drodze uchwały organu stanowiącego wysokość opłat, mających się pobierać na rzecz powiatowego związku komunalnego od stron interesowanych, a to po myśli art. 15 cytowanego rozporządzenia;

e) podać za pośrednictwem organów gminnych do wiadomości publicznej termin rozpoczęcia działalności urzędu rozjemczego na terenie danego powiatu, z krótkim wyjaśnieniem celu, zadań i kompetencji tego urzędu.

3) W myśl postanowień art. 3 powołanego na wstępie rozporządzenia, wydziały powiatowe powinny przedstawić Prezesowi właściwego Sądu Okręgowego listę kandydatów na członków urzędu rozjemczego. Przed sporządzeniem tej listy wydziały powiatowe powinny porozumieć się co do jej składu przedewszystkiem z właściwym Wojewódzkim Komitetem do Spraw Finansowo - Rolnych. Opinia wymienionego Komitetu w tym względzie jest konieczna.

Lista kandydatów sporządzona przez wydział powiatowy powinna obejmować co najmniej 6 osób, przyczem zgodnie z brzmieniem powołanego wyżej art. 3, połowa kandydatów ma być wskazana z pośród osób, mieszkających na obszarze działania danego powiatowego związku komunalnego, których głównym zawodem jest gospodarka rolna; druga połowa kandydatów pochodzić powinna z pośród innych osób, zamieszkałych na tymże obszarze i w miarę możliwości uwzględniać osoby, reprezentujące koła przemysłowo - handlowe i wolne zawody.

Kandydaci na przewodniczącego, jego zastępcę oraz na innych członków urzędu rozjemczego powinni być osobami cieszącymi się powszechnem zaufaniem sfer rolniczych oraz przemysłowo - handlowych w powiecie.

W załączeniu przesyła się odpis instrukcji Ministra Sprawiedliwości, jaką otrzymują równocześnie Prezesi Sądów Okręgowych w sprawie mianowania oraz odwoływania przewodniczącego, jego zastępcy i innych członków urzędu rozjemczego oraz trybu postępowania przed temi urzędami.

Wymieniona wyżej lista kandydatów powinna być przedstawiona przez poszczególne wydziały powiatowe właściwym Prezesom Sądów Okręgowych najpóźniej do dnia 5 listopada r. b.

4) Tytułem zwrotu wydatków członkowie urzędu rozjemczego mają prawo pobierać:

a) zwrot kosztów przejazdu środkiem masowego transportu (koleje, tramwaje, autobusy i t. p.) — na kolejach klasy trzeciej pociągiem osobowym.

W razie przejazdu podwodą — zwrot kosztów przejazdu według taryfy ustalonej dla podwód;

b) diety w wysokości 5 zł. za dobę, przyczem sposób ustalania diet będzie uskuteczniany według przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonariuszów państwowych, sędziów, prokuratorów oraz wojskowych w kraju — ogłoszone w jednolitym tekście obwieszczeniem Ministra Skarbu z dnia 6 lipca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 651).

W wypadku, gdy członkowie urzędu rozjemczego utrzymują się z płacy dziennej lub tygodniowej — wysokość diety dziennej łącznie z wynagrodzeniem ustali sejmik powiatowy, przyczem łączna suma diety z wynagrodzeniem nie może przekraczać 8 zł. na dobę.

5) Wnioski do Sądu Grodzkiego o orzeczenie kary względem członków urzędu rozjemczego, o których mowa w ust. 3 i 4 art. 4 wspomnianego na wstępie rozporządzenia, przedstawia sądowi przewodniczący urzędu rozjemczego w myśl załączonej instrukcji Ministra Sprawiedliwości.

6) W zasadzie powinien być powołany jeden komplet orzekający urzędu rozjemczego.

W razie potrzeby, z inicjatywy wydziału powiatowego przewodniczący urzędu rozjemczego może powołać z pośród osób objętych listą ustaloną w trybie postępowania, przewidzianego w art. 3 wspomnianego na wstępie rozporządzenia, dwa komplety orzeka-

jące. Siedzibę oraz zakres urzędowania drugiego kompletu, powołanego w tej drodze, określi przewodniczący urzędu rozjemczego w porozumieniu z Wojewódzkim Komitetem do Spraw Finansowo - Rolnych.

Należy zwrócić uwagę, by urzędy rozjemcze działały w możliwie ścisłym kontakcie z Komitetami do Spraw Finansowo - Rolnych, które jako ześrodkowujące akcję oddłużeniową w rolnictwie, będą otrzymywać w tych sprawach odpowiednie instrukcje.

Przewodniczący urzędu rozjemczego powinien być stale w jaknajściślejszym kontakcie z Wojewódzkim Biurem do Spraw Finansowo - Rolnych oraz Powiatowymi Delegaturami tych Komitetów, z których w miarę potrzeby będzie otrzymywał odpowiednie pouczenia i wyjaśnienia, dotyczące działalności urzędów rozjemczych. W sprawach dotyczących się postępowania przed urzędami rozjemczymi, przewodniczący tych urzędów powinni zwracać się do Prezesów właściwych Sądów Okręgowych, którzy otrzymują w tej sprawie równocześnie wymienioną już wyżej instrukcję Ministra Sprawiedliwości.

Proszę Pana Wojewodę o podanie powyższego zarządzenia do wiadomości i wykonania podległym Jego nadzorowi powiatowym związkom komunalnym, z podkreśleniem, by te na obszarze swej działalności przeprowadziły odpowiednią akcję celem uświadomienia szerokich warstw rolniczych o celach i zadaniach wymienionych urzędów rozjemczych.

Nadto zechce Pan Wojewoda wydać polecenie zamieszczenia w najbliższym czasie w Dzienniku Wojewódzkim:

1) tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej;

2) tekstu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 sierpnia 1932 r. w sprawie określenia instytucji powołanych do udzielania opinii przy stosowaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 660).

W załączeniu obok instrukcyj Ministra Sprawiedliwości i Centralnego Biura do Spraw Finansowo - Rolnych — statut wzorowy opłat, które mają być pobierane przez powiatowe związki komunalne od wniosków o rozpoznanie sprawy, składanych do urzędu rozjemczego do spraw kredytowych małej własności rolnej oraz od wydawanych przez ten urząd dokumentów“.

Statut wzorowy

o specjalnych opłatach na rzecz..... powiatowego związku komunalnego od wniosków o rozpoznanie sprawy, składanych do urzędu rozjemczego do spraw kredytowych małej własności rolnej, oraz od wydawanych przez ten urząd dokumentów.

§ 1.

Na podstawie art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 653) będą pobierane specjalne opłaty na rzecz..... powiatowego związku komunalnego od wniosków o rozpoznanie sprawy, składanych do urzędu rozjemczego do spraw kredytowych małej własności rolnej, oraz od wydanych przez ten urząd dokumentów.

§ 2.

Opłaty wynoszą:

1) od wniosku o rozpoznanie sprawy 2% długu pieniężnego, wskazanego we wniosku, przyczem rozpoczęte 100 zł. liczy się za pełne. maksymalna opłata z tego tytułu nie może przekraczać 100 zł.

2) od innych podań — 50 gr. od podania i 50 gr. od każdego załącznika.

3) od wydanego dokumentu 50 gr. od strony arkusza, licząc 25 wierszy za stronę, przyczem strona zaczęta liczy się za całą.

§ 3.

Opłaty należy uiszczać przy złożeniu wniosku lub podania oraz przy wydaniu dokumentu. W razie nieuiszczenia opłaty pomimo wezwania ze strony urzędu rozjemczego, wniosek względnie podanie pozostanie bez rozpoznania albo dokument nie będzie wydany.

§ 4.

Urząd rozjemczy może osoby niezamożne zwalniać od tych opłat.

§ 5.

Odwolania podlegają przepisom art. 48 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747), zmienionego przepisem art. 120 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), a w województwach zachodnich — przepisom § 14 ust. 2 i § 11 ust. 4 i 5 o daninach powiatowych i prowincjonalnych z dnia 24 kwietnia 1906 r. (Zb. ust. pruskich, str. 159).

§ 6.

Statut niniejszy obowiązuje od dnia..... po zatwierdzeniu przez władzę nadzorczą i ogłoszeniu przez wydział powiatowy w sposób w danej miejscowości przyjęty.

Pozatem dołączono do powyższego okólnika instrukcje: Ministra Sprawiedliwości do Prezesów Sądów Apelacyjnych i Okręgowych z dnia 18.X r. b. L. I. U. 6765/32 oraz Centralnego Biura do Spraw Finansowo - Rolnych do Sekretarzy Wojewódzkich Komitetów do Spraw Fin.-Roln. z dn. 17.X r. b. L. F. R. 618.

Pan Minister Sprawiedliwości w powołanej wyżej instrukcji, m. in., wyjaśnia, że urzędy rozjemcze przy orzekaniu obowiązane są stosować przepisy postępowania zawarte w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o tych urzędach. Ponieważ przepisy te są ogólne i nie regulują wyczerpująco całego trybu postępowania, wobec tego w wypadkach nieuregulowanych w rozporządzeniu — urzędy rozjemcze będą mogły stosować własny tryb postępowania — możliwie najprostszy i najbardziej odpowiadający gospodarczemu celowi tej instytucji.

W zakresie postępowania przed urzędami rozjemczymi prezesi sądów okręgowych powinni na żądanie udzielać tym urzędom niezbędnych wyjaśnień i wskazówek, trzymając się następujących zasad:

„1) Termin rozprawy wyznacza przewodniczący urzędu rozjemczego. Przewodniczący wyznacza też według stałej kolejności komplet orzekajacy, wyznaczając jednego z członków referentem sprawy. Wyznaczeni członkowie kompletu winni być niezwłocznie powiadomieni o terminie oraz przedmiocie rozprawy.

2) Strony, świadkowie oraz biegli winni być powiadomieni o terminie najpóźniej na 3 dni przed terminem.

3) Do postępowania dowodowego winny mieć, w miarę możliwości, zastosowanie ogólne zasady sądowego postępowania dowodowego.

4) Wynagrodzenie świadków, biegłych oraz tłumaczy, wezwanych przez urząd rozjemczy, ustala urząd rozjemczy

według swego uznania, uwzględniając konieczne wydatki związane z ich stawiennictwem i ewentualną utratą zarobku.

5) Z dochodzeń wstępnych oraz z przebiegu rozprawy winien być sporządzony krótki protokół, zawierający oprócz daty, miejsca i wymienienia osób biorących udział w danej sprawie — także krótki opis przebiegu czynności.

6) Opinię o stanie gospodarczym dłużnika i wierzyciela winien urząd rozjemczy zasięgać przedewszystkiem od delegatury powiatowej do spraw finansowo - rolnych lub instytucji i organizacji przez nią wskazanych.

7) Karę grzywny, przewidzianą w art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, orzekać winien sąd grodzki na wniosek przewodniczącego urzędu rozjemczego.

8) Sądem właściwym dla skargi o uchylenie orzeczenia oraz dla odwołania od orzeczeń urzędów rozjemczych (art. 13 rozp.) jest ten sąd grodzki, w obrębie którego położony jest obszar rolny lub większa jego część.

W dość obszernej instrukcji (10 stron) Centralnego Biura do Spraw Finansowo - Rolnych podane są wskazówki dla Wojewódzkich Komitetów do Spraw Finansowo - Rolnych oraz dla ich powiatowych delegatur, jakimi instytucje te kierować się mają przy współdziałaniu z urzędami rozjemczymi do spraw kredytowych małej własności rolnej.

Według tej instrukcji powiatowe delegatury wojewódzkich Komitetów do Spraw Fin. Roln. powinny przedewszystkiem współdziałać z powiatowymi związkami komunalnymi przy układaniu listy kandydatów na przewodniczącego, jego zastępcę i członków urzędów rozjemczych, trzymając się ściśle przepisów art. 3 powołanego już wyżej rozporządzenia. Po przeprowadzeniu takich porozumiewawczych rozmów z Wydziałami Powiatowymi — powinny delegatury natychmiast przelać Wojewódzkim Komitetom sprawozdania z przebiegu tych rozmów, poczem Komitety te po otrzymaniu od poszczególnych powiatowych związków komunalnych listy kandydatów, zaopiniują je, zwracając szczególną uwagę na następujące momenty:

„1) Liczba kandydatów nie może być mniejsza, niż 6-ciu, przyczem o ile tylko jest to możebne — należy dążyć do ich powiększenia.

2) Kandydaci na przewodniczących i zastępców powinni cieszyć się nieposzlakowaną opinią i posiadać, w miarę możliwości, wykształcenie prawnicze.

3) Na liście powinno być uwidocznione, kto jest kandydatem na przewodniczącego, kto na zastępcę, oraz oddzielnie dwie grupy członków urzędu. Przy każdym nazwisku powinny być podane generalja, a więc: wiek, wyznanie, zawód, wykształcenie, miejsce zamieszkania, a przy nazwiskach rolników ponadto stwierdzenie położenia ich gospodarstwa (chodzi tu zapewne o sytuację gospodarczą danego warsztatu rolnego — przyp. Redakcji).

Powyższe opinie mają Komitety Wojewódzkie przesyłać poszczególnym Wydziałom Powiatowym jak najrychlej, aby nie spowodować zatrzymania prac nad zorganizowaniem urzędów rozjemczych.

Wojewódzkie Biura do Spraw Finansowo - Rolnych mają natychmiast przystąpić do zawiadamiania drobnych rolników o istnieniu urzędów rozjemczych i ich znaczeniu. W tym celu powinny być wydane specjalne publikacje podpisane przez wojewodów wzgl. starostów. Jednocześnie powinny być umieszczane krótkie artykuły w miejscowej prasie, czytanej w szczególności na wsi. — Również na wszelkich zebraniach rolniczych w najbliższej przyszłości należy podawać do wiadomości rolników cel i zadania urzędów rozjemczych.

Przy udzielaniu pomocy (prawnej) drobnym rolnikom, którzy będą zamierzali wnieść sprawy do urzędu rozjemczego — Biura do Spraw Finansowo - Rolnych powinny przedewszystkiem wyjaśniać interesowanym rolnikom, że:

1) urzędy rozjemcze mogą zajmować się tylko sprawami, wynikającymi z długów pieniężnych;

2) dłużnikiem musi być osoba, której głównym zawodem jest gospodarstwo rolne na obszarze nieprzekraczających 50 ha (art. 1 p. a);

3) wierzycielem nie może być: Skarb Państwa, związek samorządu terytorjalnego lub gospodarczego, przedsiębiorstwo lub instytucja państwowa lub komunalna, instytucja ubezpieczeń społecznych, zakład ubezpieczeń, instytucja kredytu długoterminowego, bank, komunalna kasa oszczędności lub Galicyjska Kasa Oszczędności, gminna kasa pożyczkowo-

oszczędnościowa i spółdzielnia kredytowa, należąca do uznanego związku rewizyjnego (art. 16).

A zatem, jak głosi instrukcja Centralnego Biura do Spraw Finansowo-Rolnych — wierzycielami podpadającymi pod zakres działania urzędów rozjemczych, ogólnie biorąc, będą osoby prywatne, domy bankowe i spółdzielnie nie należące do uznanych związków rewizyjnych.

Następnie omawiana instrukcja wyjaśnia, iż w pewnych wątpliwych kwestjach, nie dość jasno określonych w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej o urzędach rozjemczych — należy korzystać w przyszłości z judykatury, jaką wytworzą w tych sprawach wyroki sądów grodzkich, do których to sądów wpływać będą ewentualne odwołania od orzeczeń urzędów rozjemczych.

Dalej instrukcja wspomina, iż przy pouczeniach rolników należy pamiętać, że urząd rozjemczy może działać w dwojakim charakterze, w zależności od tego, kto składa wniosek, a mianowicie:

a) Urząd rozjemczy, działając na wniosek jednej strony, ma charakter zwykłego sądu. Wniosek w tym wypadku musi przedstawić szczegółowo stosunki majątkowe dłużnika i odpowiednio je udowodnić. Orzeczenie, wywołane wnioskiem jednej strony może być zaskarżone w terminie 2 tygodni od dnia doręczenia orzeczenia w drodze odwołania do sądu grodzkiego, którego wyrok jest ostateczny.

Odwołanie wniesione w terminie wstrzymuje wykonanie orzeczenia. Sąd grodzki w postępowaniu odwoławczym posiada wszystkie uprawnienia urzędu rozjemczego, a więc i w zakresie procedury.

b) Urząd rozjemczy może działać również na wniosek dwóch stron. W tym przypadku obie strony muszą złożyć oświadczenie, że poddają się orzecznictwu urzędu rozjemczego oraz winny wyraźnie określić granice sporu, który pod rozstrzygnięcie urzędu rozjemczego oddają. W tych wypadkach orzeczenie urzędu rozjemczego jest ostateczne i niepodlega postępowaniu odwoławczemu. Orzeczenie takie może ulec zaskarżeniu do sądu grodzkiego w ciągu miesiąca, ale tylko w pięciu wypadkach, wymienionych w art. 13 powołanego już rozporządzenia Prezydenta Rzplitej.

Wreszcie powinny Wojewódzkie Komitety do Spraw Finansowo - Rolnych i ich delegatury powiatowe zwrócić uwagę zainteresowanych rolników, że orzeczenia urzędu rozjemczego mogą dotyczyć następujących materij:

a) Określenia, stosownie do zdolności płatniczych i możliwości gospodarczych dłużnika, terminów i warunków spłaty długu oraz granic procentów, czy innych świadczeń, pobieranych z tytułu długu przez wierzyciela (art. 1).

Okres czasu, na jaki może być dług rozłożony, nie może przekraczać lat 3-eh od daty orzeczenia, a stopa procentowa może być obniżona do 9% rocznie (art. 10 p. 1).

Uprawnienia te mają zastosowanie nawet w odniesieniu do należności zasądzonych wyrokami prawomocnymi (art. 11, ust. 2).

b) O ile orzeczenie dotyczy należności, nie zasądzonej jeszcze wyrokiem prawomocnym, wówczas urząd rozjemczy przeprowadzi przedewszystkiem obrachunek, aby stwierdzić, czy i ile wierzyciel pobrał więcej, aniżeli mu się należało przy stosowaniu dopuszczalnej stopy procentowej. Nadebrane kwoty urząd odliczy od sumy długu, a resztę może rozłożyć na raty i zastosować również obniżkę procentu. Jeżeli okaże się z obrachunku, że cała kwota dłużna została spłacona w drodze pobierania przez wierzyciela nadmiernego oprocentowania, wówczas urząd uzna dług za umorzony, ale nie może zasądzić zwrotu kwot nadpłaconych ponad kwotę dłużną (art. 11).

c) Urząd rozjemczy ma prawo przed rozpoznaniem wniosku zabezpieczyć go przez wniesienie ostrzeżenia (adnotacji) do wykazu hipotecznego, jeżeli wierzycielność została wpisana do hipoteki oraz przez decyzję, uprawniającą do żądania wstrzymania wyznaczonej licytacji. Na zasadzie tej decyzji właściwy sąd wyda nakaz wstrzymania (art. 5 ust. 3).

d) Orzeczenie urzędu rozjemczego ma moc prawną na równi z wyrokiem sądowym.

Z powyższego zatem wynika, że do urzędu rozjemczego można wnieść nawet sprawy, co do których istnieje prawomocny wyrok sądowy oraz sprawy, kiedy dług został zhipotekowany. W tym pierwszym wypadku jednak zakres orzeczenia jest ograniczony. Przy pomocy urzędu rozjemczego można wstrzymać wyznaczoną licytację.

W końcu w omawianej instrukcji zwraca się uwagę na odpowiednie udzielanie urzędem rozjemczym opinii o stanie gospodarczym dłużnika i wierzyciela oraz na konieczność udzielania przez Wojewódzkie i Powiatowe Biura do Spraw Fin.-Rolnych wszelkich niezbędnych rad i pomocy zainteresowanym urzędem rozjemczym.

DODATEK EKONOMICZNY ZA DZIECI PONAD 18 LAT.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało w powyższej sprawie następujący okólnik (Nr. 128 z dnia 20.X.1932 r.) do wszystkich pp. wojewodów:

„Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zgodnie z okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 27 września 1932 r. Nr. D. III. 12134/1/32, wydanem w porozumieniu z Prezydium Rady Ministrów, wyjaśnia co następuje:

Przez słowa: „uczęszczają do szkół publicznych“, użyte w art. 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), oraz w art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) należy rozumieć nie tylko faktyczne uczęszczanie do szkół państwowych, publicznych i szkół pry-

watnych z uprawnieniami szkół państwowych (publicznych), lecz także pobieranie nauki w szkołach prywatnych, nieposiadających uprawnień szkół państwowych (publicznych), jak również kształcenie się w domu z tem jednakże zastrzeżeniem, że nauka ta odbywać się będzie podług systemu i programu szkół państwowych (publicznych). Okoliczność, że nauka dziecka odpowiada wspomnianym wymogom, winna być w odpowiedni sposób wykazana przez osobę uprawnioną do pobierania dodatku ekonomicznego. Wykazanie to może nastąpić drogą np. składania odpowiednich egzaminów wstępnych, końcowych, lub nawet częściowych.

Przez szkoły publiczne w rozumieniu powołanych przepisów rozumieć należy wszystkie szkoły państwowe, publiczne szkoły powszechne, wydziałowe i dokształcające, oraz wszystkie legalnie istniejące szkoły prywatne wszelkich kategorii, stopni i typów. Co do legalności istnienia szkół prywatnych miarodajne są, o ile chodzi o obecne przepisy, postanowienia ustawy z dnia 11 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 342).

Równocześnie Ministerstwo uchyla okólnik swój z dnia 15 maja 1922 r. Nr. 79 (Zb. Zarz. M. S. Wewn. str. 1501)“.

Z SEJMIKU POWIATOWEGO WILEŃSKO - TROCKIEGO.

W dniu 23 września r. b. odbyło się posiedzenie Sejmiku Wileńsko - Trockiego. Głównym przedmiotem obrad było przyjęcie przez Sejmik sprawozdania Wydziału Powiatowego za 1931/32 rok budżetowy. Jednogłośnie, na wniosek Komisji Rewizyjnej, przyjęte sprawozdanie roczne; w skróceniu przedstawia się jak następuje:

Dochody budżetowe wraz z zaległościami czynnymi	wyniosły	Zł. 626.302,39
Dochody faktycznie osiągnięte	„	529.195,92
Wydatki budżetowe	„	535.875,70
Nadwyżka budżetowa rachunkowa	„	95.012,84
„ „ kasowa	„	1.338,14
Wydatki na administrację w roku sprawozdawczym	wyniosły	„ 76.139,71
zamiast preliminowanej kwoty	„	99.976,—
i zamiast wydatkowanej w roku poprzednim kwoty	„	98.536,—

Czyli w roku sprawozdawczym na administracji zaoszczędzono około 25%, doprowadzając kosztą jej utrzymania do 14% ogólnej sumy wydatków budżetowych.

Poważne oszczędności również osiągnięte zostały we wszystkich innych działach gospodarki Wydziału Powiatowego, a więc: 1) w dziale oświatowym, 2) w dziale szpitalnictwa, utrzymywano 6 rejonów lekarskich oraz zwalczania chorób zakaźnych, 3) na zakładach opiekuńczych, 4) w dziale pracy nad podniesieniem rolnictwa, jak — prowadzenie szkoły rolniczej, konkursy rolnicze, opieka nad wsiami skomasowanymi, utrzymanie 3 agronomów rejonowych, prowadzenie punktów kopalacyjnych, prowadzenie lecznicy weterynaryjnej oraz pomocy weterynaryjnej poza lecznicą i innych i to, jak specjalnie podkreśla Komisja Rewizyjna, oszczędności te nie były robione drogą kurczenia zakresu działalności samorządu lub zmniejszania świadczeń na rzecz ludności powiatu, lecz osiągnięte zostały jedynie przez prawdziwą oszczędność i dobrą organizację.

Bilans zamknięcia na dz. 1 kwietnia 1932 r. wykazał czysty majątek Sejmiku w sumie zł. 252.194,34.

Uchwalona została unifikacja powiatowych Zarządów Drogowych — państwowego i sejmikowego, dzięki czemu wszystkie drogi w powiecie wileńsko - trockim dostają jeden połączony Zarząd.

Po załatwieniu szeregu drobniejszych spraw, została zgłoszona spora ilość wolnych wniosków w sprawach obecnie aktualnych. Były narzekania pod adresem władz samorządu miasta Wilna, a to na niepomierne wysokie różnego rodzaju

opłaty, niezgodne z przepisami postępowania miejskiej stacji kontroli mięsa, nieżyczliwe traktowanie przybywających na targi włościan wogóle i inne.

Z POWIATU SARNEŃSKIEGO. Na posiedzeniu Sejmiku powiatu Sarneńskiego przewodniczący Wydziału przedstawił stan finansowy Sejmiku. Stwierdził, że aczkolwiek w 1932/33 r. posunięta została jaknajdalej idąca oszczędność przy zastosowaniu wszelkich możliwych środków, jak to: zmniejszenie pborów personelowi biura Wydziału Powiatowego i personelowi szpitala Dąbrowieckiego oraz ośrodków zdrowia, to jednakże z uwagi na zupełnie nikły wpływ z tytułu różnych dodatków i podatków komunalnych, stan finansowy powiatowego związku komunalnego przedstawia się nadal krytycznie i w porównaniu z rokiem ubiegłym brak gotówki daje się jeszcze więcej odczuwać. Za czteromiesięczny okres wpływ danin komunalnych osiągnięty został zaledwie w 16% preliminowanej sumy w budżecie. Dalej przewodniczący nadmienia, że nie należy dopatrywać się tu winy organów egzekucyjnych (gmin), lecz przyczyny szukać należy w ogólnej sytuacji gospodarczej rolnika wpływającej z ogromnych strat materialnych poniesionych wskutek gradobicia i powodzi, nado w wejściu w życie ustawy, odraczającej wpłacanie podatków zaległych do roku 1933.

Ratując sytuację finansową samorządu powiatowego, zmuszony był związek komunalny zwracać się do poszczególnych instytucji o uregulowanie należnych mu kwot z tytułu różnych zobowiązań, jak to: utrzymanie dzieci w schronisku, leczenie chorych w szpitalu i t. d., lecz bez większych rezultatów. Związek komunalny miał również trudność w otrzymaniu od nadleśnictwa państwowego należności, która ze względu formalnych dotychczas jeszcze nie została uregulowana.

Drugą przyczyną, stojącą na przeszkodzie w normalnym funkcjonowaniu samorządu powiatowego, były długi, zwłaszcza długi krótkoterminowe, zaciągnięte w Polskim Banku Komunalnym. Pochłaniały one wszystkie wpływy z tytułu dodatku do państwowego podatku od spożycia i zużycia. Z tego też względu związek komunalny poczynił starania o skonwertowanie pożyczki w Banku Komunalnym na okres do lat 10. Niezależnie od tego zwrócono się i do Zakładu ubezpieczeń od Wypadków we Lwowie z prośbą o rozłożenie spłaty zaległych kwot na dłuższe raty, co zostało już osiągnięte. Nie chcąc dopuścić do protestu weksli — w pierwszym rzędzie regulowane są zobowiązania wekslowe, nie licząc się z tem, iż likwidacja weksli uskutecznia się ze szkodą dla pracowników powiatowego związku komunalnego, któ-

rym są wypłacane pobory nieregularnie. W okresie od 1/IV do 1/VIII b. roku zlikwidowano długów 13.893 zł.; pozostało zaś długów budżetowych 72.906 zł., sum przechodnich 21.030 zł., weksli 54.720 zł. i różnych innych 90.886 zł., co razem wynosi 239.546 zł. nie licząc w tem długów długoterminowych.

WYKONANIE BUDŻETÓW GMIN W POWIECIE BIELSK PODLASKI. Na posiedzeniu Wydziału Powiatowego, które odbyło się w dniu 26 lipca, inspektor samorządu gminnego złożył sprawozdanie z wykonania budżetów w gminach wiejskich i miejskich. Gminy wiejskie powiatu bielskiego wykonały budżety przeszłoroczne w wydatkach w 78% w stosunku do preliminowanych, w dochodach w 71%, czyli deficyt wszystkich gmin wynosi przeciętnie 7%. Stopień wykonania budżetów gminnych za rok 1931/32 był rozmaity. Niektóre gminy, jak Rudka, Widźgowo i Wyszki miały wykonanie budżetu poprawne i niedeficytowe. Miasta, których jest 9 w powiecie bielskim, wykonały budżety w wydatkach w 96%, w dochodach 94,5%, a więc z deficytem 1,5% ogólnej sumy preliminowanej. Zaległości bierne mają pokrycie w zaległych podatkach tylko w 50%. Miasta Kleszczelce i Siemiatycze wykonały budżet bezdeficytowo.

Wydział Powiatowy po wysłuchaniu sprawozdania na wniosek Przewodniczącego postanowił przesłać gminom pogładową tablicę wykonania budżetów z ogólnymi swymi uwagami.

STATUT FUNDUSZU BUDOWY SZKÓŁ POWSZECHNYCH. Na posiedzeniu Sejmiku Stolińskiego odbytem 17.V b. r. uchwalono jednogłośnie następujący statut:

Celem umożliwienia i ułatwienia gminom wiejskim pow. stolińskiego prowadzenia akcji budowy szkół powszechnych Sejmik Powiatowy postanawia co następuje:

1) Organizuje się „Powiatowy Fundusz Budowy Szkół”.
2) Przeznaczeniem tego funduszu jest ułatwienie gminom wiejskim pow. stolińskiego prowadzenie akcji budowy szkół powszechnych przez udzielanie bezprocentowych pożyczek długoterminowych tym gminom, które zgłosiły swe przystąpienie do funduszu.

3) Kapitał funduszu budowy szkół powstaje:

- a) z wpłat uskutecznianych rok rocznie przez urzędy gminne pow. stolińskiego,
- b) ewentualnych dopłat Sejmiku Stolińskiego.
- c) dotacji Skarbu Państwa, przyznanych na budowę szkół oraz
- d) z pożyczek długoterminowych, zaciągniętych na budowę szkół.

4) Uiszczane przez gminy wpłaty zapisywane będą na rachunek gminy uskuteczniającej wpłatę, również uzyskane pożyczki i dotacje odniesione zostaną na rachunek tych gmin, którym dotacje względnie pożyczki zostały przyznane przez Skarb Państwa lub Sejmik.

5) Koszta budowy szkół obciążać będą wyłącznie tę gminę, na terenie której szkoła została wzniesiona.

6) Różnica między kosztami budowy szkoły, a wpłatami przez gminę kwotami wraz z uzyskaną ewentualnie dotacją stanowi zadłużenie gminy w Powiatowym Funduszu Budowy Szkół.

7) Zadłużenie to winno być spłacone w ratach ustalonych przez Wydział Powiatowy.

8) Wysokość rocznych wpłat uskutecznianych przez gminę winna być zadeklarowana przez gminę przy jej przystąpieniu do funduszu budowy szkół. Zmniejszenie wysokości zadeklarowanych wpłat może nastąpić jedynie za zgodą Wydziału Powiatowego. Zadeklarowane udziały gminy wpłacają do Pow. Kasy Komunalnej na F. B. Sz.

9) Zarząd gminy przystępując do funduszu winien podpisać odnośną deklarację i przedłożyć uchwałę Rady gminnej, powziętej w przedmiocie:

- a) przystąpienia do funduszu,
- b) upoważnienia Wydziału Powiatowego do prowadzenia budowy szkół na terenie gminy,
- c) przyjmowania w imieniu gminy dotacji i zaciągania pożyczek oraz
- d) upoważnienia dla Zarządu gminnego do nabywania i przekazywania placów gminnych pod budowę szkół.

10) Administrowanie funduszem należy do Wydziału Powiatowego, który jest obowiązany:

- a) przyjmować wszelkie wpłaty na rachunek funduszu,
- b) występować z upoważnienia i w imieniu poszczególnych gmin o uzyskanie dotacji i pożyczek,
- c) udzielać gminom pożyczek na budowę szkół,
- d) udzielać gminom pomocy technicznej przez opracowywanie planów kosztorysów i załatwianie wszelkich formalności, związanych z budową,
- e) pełnić nadzór techniczny nad wznoszonymi budynkami, ewent. prowadzić budowę we własnym zakresie, a w zależności od życzenia zainteresowanej gminy i decyzji Wydziału,
- f) prowadzić rachunkowość funduszu, sporządzać i przedkładać Sejmikowi roczne sprawozdania łącznie ze sprawozdaniem z wykonania budżetu,
- g) ustalić kolejność i typ budowanych szkół w porozumieniu z władzami szkolnymi.

11) Kontrola, rachunków dowodów kasowych i aktów związanych z akcją budowy szkół, podlega kompetencji Sejmikowej Komisji Rewizyjnej.

12) Sprawozdania roczne z wpływów i wydatków funduszu winno być podane przez Wydział do wiadomości gmin.

13) Funduszem Budowy Szkół administruje Wydział Powiatowy łącznie z delegatami członków Zarz. Gmin na swoich posiedzeniach. Członkowie gminy mogą delegować na te posiedzenia swoich przedstawicieli z głosem stanowczym.

14) Przewodniczący Wydziału Powiatowego dokooptowuje w miarę potrzeby rzeczoznawców na posiedzenia Wydziału w sprawach funduszu, którzy biorą udział w posiedzeniach z głosem doradczym.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 27. X. 1932 r.)

1 dol. St. Zjedn. — 8.93 zł. — 8.89 zł.
100 frank. szwajc. — 172.68 — 171.82 zł.
1 funt. szterl. — 29.45 — 29.15 zł.
100 frank franc. — 34.97 zł. — 35.15 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 27. X. 1932 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 96.00 zł. 3 proc. poz. państw. budow. 38.60, zł. 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 50.75, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w zlocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. w zł. w zlocie = 161.68 złotych obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w zlocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 $\frac{1}{2}$ proc. Listy Zastawne Ziemskie—38.50 zł. 8% obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł.

4 $\frac{1}{2}$ % Listy Zastawne m. Warszawy 44.75 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 57.25. 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 50.75 zł. 8% Listy Zastawne m. Łodzi 55.25 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 48.00. 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 50.25. 8% L. Z. m. Kielc 52.00
Akcje Banku Polskiego 88.00 zł.

Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg franko stacja załadowania).

W dn. 27. X. 1932 r. Warszawa.

Zyto 16.25 — 16.50 zł.
Pszonica 26.00 — 28.50 zł.
Jęczmień 16.00 — 18.00 zł.
Owies 17.50 — 16.50 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 12. X. 1932 r. Warszawa).

Mleko niezbiernane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.35 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 4.30 zł., mleczarskie deserowe II gat. 3.60 zł., mleczarskie solone 3.60 zł., oselkowe 3.10 zł.

Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 % więcej cen hurtowych.
Jaja świeże za sztukę 0.12 zł.

Poradnik samorządowy

1. **Pytanie.** Urząd gminy Skępe zapytuje:

1) czy osoby, przebywające na robotach we Francji, należy uznać za czasowo tam przebywające, gdy posiadają rodziny w Polsce i mają zamiar do rodziny powrócić?

2) Czy ankietę lub kartę zameldowania wzgl. wymeldowania uważać za ważną, o ile meldujący się lub właściciel domu odmówił podpisu?

3) Czy karta wymeldowania musi być obowiązkowo podpisana przez właściciela domu, gdy dana osoba wyjechała bez wymeldowania i dopiero gmina następnego miejsca zamieszkania takową kartkę przysłała wraz z wzorem c)?

4) Jak należy postąpić w razie wyłączenia pewnej wsi z gminy, aby w związku z tem obniżyć w księdze kontr. r. ludn. cyfrę wykazanej tam ilości mieszkańców?

5) Czy zgłoszenie zmiany miejsca zamieszkania (wymeldowanie) dziecka nieletniego, które wyjeżdża od ojca na stałe, podpisuje ojciec po raz pierwszy, czy też musi kartę wymeldowania podpisywać przy każdej dalszej zmianie zamieszkania dziecka.

6) Czy zgłoszenia cudzoziemców, przybywających na czasowy pobyt należy przysyłać do Centralnej ewidencji M. S. Wew. stosownie do § 34 rozporządzenia M. S. Wew.

7) Jak postąpić przy zapisywaniu do rejestru mieszkańców zgłoszeń urodzonych i zmarłych, skoro zgłoszenia te składane są zaraz po urodzeniu wzgl. śmierci, zaś urzędnicy stanu cywilnego przysyłają gminom wyciągi z aktów stanu cywilnego tylko co kwartał.

8) Czy dziecko nieletnie nie zmienia miejsce zamieszkania razem z rodzicami, jeżeli ojciec nie wymelduje je, chociaż wymeldował się, sam z żoną i pozostałymi dziećmi.

9) Jakie czynności należy przeprowadzić w rejestrze mieszkańców, w wypadku gdy dana osoba wyjechała z gminy na stałe, a po przeprowadzeniu korespondencji okaże się, że takowa, nie zameldowawszy się w miejscu nowego zamieszkania powróciła z powrotem do miejsca poprzedniego zamieszkania, gdzie figuruje w rejestrze.

Odpowiedź: 1) Przy ocenie tego pytania należy kierować się zasadą, wskazaną w § 5 pod lit. b) rozporządzenia M. S. Wewn. o meldunkach i księgach ludności, według której do czasowo nieobecnych w miejscu swego zamieszkania zaleca się „osoby pracujące sezonowo, jeżeli **powracają perjodycznie** do swego miejsca zamieszkania“.

Wyjazdy na roboty do Francji nie mogą być traktowane z reguły, jako wychodźstwo sezonowe. Osoby wyjeżdżające na roboty do Francji przenoszą niewątpliwie ośrodek swych interesów osobistych i gospodarczych, czyli zmieniają miejsce swego zamieszkania.

Zamiar zmiany miejsca zamieszkania nie oznacza bynajmniej woli nieprzerwanego pobytu w pewnej miejscowości po wsze czasy, a więc w danym wypadku wyjazd na roboty do Francji nie wyklucza tu również możliwości powrotu do swych stron ro-

dzinnych, jednakże dotychczasowe stosunki gospodarcze i osobiste doznają tu trwałej przerwy.

(Patrz Brodowski: „rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce §§ 10 — 16).

Naturalnie mogą mieć tu miejsce również wypadki odmienne np. wyjeżdżające bez rodziców dzieci małoletnie mogą być traktowane, jako czasowo nieobecne, jeżeli rodzice wyrażą przy ich wyjeździe (wymeldowaniu) wolę w kierunku ich powrotu (patrz Brodowski § 19).

Ale z reguły osoby tej kategorii należą do emigrantów, opuszczających trwale swój kraj i swe siedziby, jakkolwiek mogą oni nie rezygnować ze swego powrotu do ojczyzny w przyszłości.

Osoby te nie powinny być z reguły wpisywane do rejestru, jeżeli w chwili zbierania ankiety przebywały we Francji, a w razie wyjazdu ich do Francji po złożeniu ankiety i po wpisaniu do rejestru — powinny być skreślone narówni z innymi osobami, opuszczającymi gminę w zamiarze zamieszkania gdzieindziej.

2) Kwestję tę reguluje § 14 ust. 3 rozporządzenia M. S. Wew., jak następuje: „Doręczenie zgłoszenia (kartę) niepodpisanego, albo wypisanego nieczytelnie oraz niewypełnionego należyćie **bez usprawiedliwionych powodów** będzie uważane za **niedopełnienie obowiązku** o ile osoba, która niedbale dopełniła swego obowiązku, nie usunie braków na żądanie gminy“.

Wynika stąd, że gmina może uznać zgłoszenie (kartę) za ważną, jeżeli powody niepodpisania są usprawiedliwione (np. z powodu obłożnej choroby, wyjazdu i t. p.) i jeżeli fakt niepodpisania karty nie nastrożca poważniejszych wątpliwości (np. wymeldowanie lub zameldowanie kogoś bez jego wiedzy i woli).

W innych wypadkach niepodpisanie zgłoszenia (karty) należy uznać za równoznaczne z niedopełnieniem obowiązku zameldowania wzgl. wymeldowania. Wówczas powinno się wezwać, kogo należy, do podpisania zgłoszenia wzgl. karty, a w razie odmowy — wystąpić z wnioskiem do miejscowej powiatowej władzy adm. og. o ukaranie winnego lub winnych z art. 25 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta R. P. o ewidencji r. ludn. (znowelizowany: patrz Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 390 z 1932 r.).

3) zgłoszenie (karta) powinno być podpisane w myśl wyjaśnienia powyższego i przy ewentualnym zastosowaniu § 15, ust. 2 i 3 rozp. M. S. Wew.

4) Jeżeli ludność wpisana do ks. kontr. r. l. przestaje należyć do gminy z powodu wydzielenia danej wsi z gminy i przydzielenia tej wsi do innej gminy, należy wszystkie pozycje księgi kontr. r. ludn., dotyczące ludności tej wsi zaopatrzyć adnotacją w rubryce uwagi (czerwonym atramentem): Od dnia. wieś N. N. należy do gminy Z. Z. Odpowiednie strony ks. kontr. r. l. można ponadto przekreślić czerwonym atramentem.

Po zakończeniu roku, zamykając tę księgę, należy podsumować ogólną ilość ludności, a następnie wpisać pod ogólną sumą czerwonym atramentem

ilość mężczyzn i kobiet zamieszkujących we wsi, przeniesionej do innej gminy i odjawszy te liczby od ogółu ludności gminy, wyrzucić poniżej cyfry ludności rzeczywistej.

Jeżeli rejestr mieszkańców danej wsi jest prowadzony w osobnym tomie — można cały ten tom przekazać nowej gminie. Tak samo można postąpić w stosunku do kart rodzinnych. Jeżeli zaś mieszkańcy ci figurują we wspólnym rejestrze mieszkańców, należy w odpowiednim miejscu rejestru uczynić w sposób widoczny odpowiednią adnotację o przydzieleniu wsi do innej gminy.

Fakt przekazania odpowiedniego tomu wzgl. odpowiednich kart rodzinnych innej gminie, najlepiej uwidocznić w księdze kontr. r. ludn. w miejscu, w którym uczyniono wskazaną wyżej adnotację.

5) Kwestja wymeldowywania dzieci, jakkolwiek jest to kwestja formalna, przedstawia nader poważny w swych skutkach problem opieki nad nieletnimi. W Szwajcarii ojciec daje swe zezwolenie na wyjazd dziecka gminie, ta zaś zawiadamia o tem gminę następnego zamieszkania dziecka. Ponadto dzieci mieszkające bez rodziców są w stałej ewidencji gminy, która udziela dziecku terminowego zezwolenia na zamieszkanie bez rodziców. Jeżeli ojciec lub prawny opiekun nie uzyska u gminy nowego zezwolenia, dziecko jest odsyłane do rodziców.

Nasze przepisy tworzą podstawę do roztoczenia przez gminy opieki nad dziećmi, zamieszkującymi bez rodziców i wymagają, aby **każdorazowa** zmiana zamieszkania dziecka następowała z woli ojca lub prawnego opiekuna. Wyrazem tej woli jest zameldowanie wzgl. wymeldowanie. To też § 22 instrukcji M. S. Wew. wymaga, aby **każde** zgłoszenie zmiany miejsca zamieszkania było podpisane przez ojca lub opiekuna. (Patrz Brodowski: rejestry mieszkańców § 19)

6) Zgłoszenia cudzoziemców należy przysyłać powiatowej władzy adm. og. (patrz okólnik M. S. Wew. z dnia 30 kwietnia 1932 r. o wprowadzeniu w życie nowych przepisów o ewidencji ludności: punkt 13). Do centralnej ewidencji M. S. Wew. zgłoszeń tych nie należy przysyłać, gdyż cudzoziemcy nie są wpisywani obecnie do rejestru mieszkańców.

Kwestję trybu postępowania gmin w zakresie przysyłania niektórych zgłoszeń do Centralnej ewidencji M. S. Wew. uregułuje szczegółowo osobny okólnik M. S. Wew., którego tekst podamy w naszym piśmie.

7) Po otrzymaniu zgłoszenia urodzin wzgl. zgonów, należy wciągnąć je niezwłocznie do odpowiedniej księgi kontr. r. ludn. i wpisać, jako zapis „dla pamięci“, do rejestru mieszkańców. W tym wypadku do rejestru najlepiej wpisywać ołówkiem: nazwisko, zamiast imienia wpisać: syn wzgl. córka, następnie — datę i miejsce urodzenia i imiona rodziców i t. d. stosownie do § 79 instr. M. S. Wew. Po upływie paru miesięcy należy wezwać rodziców do przedłożenia gminie metryki urodzenia dziecka w myśl § 18 lit. c), albo, o ile gminie wiadomo, że akt urodzenia został sporządzony, reklamować urzędnika stanu cywilnego. Po otrzymaniu wyciągu z metryki dane, wpisane ołówkiem wpisuje się ostatecznie atramentem.

Po otrzymaniu zgłoszenia zgonu stosować należy

również zapisy „dla pamięci“, do czasu otrzymania aktu zgonu.

Zapisanie i skreślenie z rejestru w tych wypadkach następuje z decyzji gminy na podstawie dostarczonych dokumentów, a więc dopiero po otrzymaniu odpowiednich wyciągów z aktów stanu cywilnego (patrz § 36 rozporządzenia M. S. Wew.). Samo zgłoszenie nie jest dostateczną podstawą zapisania wzgl. skreślenia z rejestru mieszkańców (patrz § 35 rozp. M. S. Wew. i §§ 17 i 18 instrukcji).

8) Czy dziecko zmienia miejsce zamieszkania, czy nie, ocenia się tu w danym wypadku według istniejącego stanu faktycznego, a nie według otrzymanych meldunków. Jeżeli dziecko w rzeczywistości opuściło mieszkanie razem z rodzicami, powstaje kwestja niedopełnienia obowiązku meldunkowego i uzupełnienia meldunku w myśl §§ 15 i 16 rozp. M. S. Wew. Skreślić dziecka z rejestru mieszkańców bez uprzedniego wymeldowania wzgl. bez odpowiedniego aktu urzędowego nie można (patrz §§ 20 i 21 instrukcji M. S. Wew.).

9) W tym wypadku gminy powinny przedewszystkiem ustalić, czy miał miejsce fakt zmiany miejsca zamieszkania, czy też — fakt czasowej nieobecności w gminie zamieszkania. W pierwszym wypadku zmianę należy przeprowadzić przez rejestr w trybie normalnym (wyjazd i powrót), wzywając osobę, o którą chodzi, do uzupełniającego zameldowania i wymeldowania się, zaś w wypadku drugim t. j. w razie ustalenia, że miał miejsce tylko pobyt czasowy w innej gminie, zależy zapis w księdze kontroli anulować, jako omyłkowy.

B.

2. Pytanie: urząd gminy Łyszkowice pow. łowickiego zapytuje:

1) czy woźny urzędu gminnego winien być ubezpieczony w Funduszu Bezrobocia, jeżeli doń nie tyczy się statut emerytalny;

2) czy praktykant gminny przebywający na praktyce bezpłatnej musi być ubezpieczony w Kasie Chorych i na jakiej podstawie prawnej ku temu;

3) czy pomocnik sekr. gm. pracując bez przerwy 3 lata (trzy) w Urzędzie gm. ma podstawę prawną i jaką do przeniesienia go na etat, będąc od dawna ubezpieczonym w Fund. Emerytalnym;

4) czy ojciec obowiązany jest płacić za syna podatek wojskowy, który już jest pełnoletnim, i czy służy prawo do egzekucji do majątku ojca, za podatek syna i jaka podstawa prawna;

5) czy urzędnik stanu cywilnego ma prawo pobierać opłaty za pochowanie zwłok osoby b. biednej, gdy gmina wystawia akt ubóstwa i w jakiej wysokości;

6) jaka odprawa należy się żonie zmarłego sekretarza gminnego i jaka jest podstawa prawna.

Odpowiedź: 1) obowiązek ten ciąży na urzędzie gminnym i woźnym, a to ze względu na postanowienie art. 1 ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (tekst jednolity Dz. U. R. P. Nr. 58 r. 1932, poz. 555), z których to przepisów wynika, że woźny będąc pracownikiem umysłowym, winien być zaliczony do pracowników fizycznych, (robotników). Zwolnienie od ubezpieczenia nie przysługuje ze względu na zatrudnienie przez związek komunalny, a to na

podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. (D. U. R. P. Nr. 57, p. 546).

2) z treści art. 3, 19 i innych ustawy z dnia 19.V. 1920 r. (D. U. R. P. Nr. 44, p. 272) wyraźnie wynika, że obowiązkowi ubezpieczenia podlegają osoby, będące w stosunku umowy o pracę, a więc za wynagrodzeniem w pieniądzu, czy naturze, a w żadnym wypadku obowiązek ten nie ciąży na bezpłatnych pracownikach;

3) sprawa nadania pracownikowi charakteru urzędnika przyjętego na etat, a więc będącego urzędnikiem stałym, zależy wyłącznie od tego, czy i jakiej treści istnieją w danej gminie papiery służbowe o prawach i obowiązkach pracowników („pragmatyka”). Jedynie te przepisy określają, kiedy pracownik może być mianowany na stałe. Sam fakt zatrudnienia przez 3 lata, lub ubezpieczenie w funduszu emerytalnym nie przesądza charakteru służby.

4) podatek wojskowy jest podatkiem osobistym i ciąży jedynie na danej osobie, a nie na członkach jego rodziny, lub też na ich majątku. Egzekwować ten podatek można jedynie z dochodów lub majątku ruchomego lub nieruchomego zobowiązanego do jego uiszczenia.

5) nie istnieje taksa na chowanie zmarłych, a więc również brak przepisów, określających, czy i kiedy dana osoba zmarła, której rodzina posiada akt ubóstwa, może być pochowana bezpłatnie. Zależy to całkowicie od indywidualnej oceny tej sytuacji przez właściwego urzędnika stanu cywilnego.

6) zależy to całkowicie od lokalnych przepisów służbowych, czy emerytalnych. O ile w powiecie istnieje wzorowy statut emerytalny oparty na okólniku Min. Spr. Wewn. Nr. 148 z r. 1929, to wdowa po sekretarzu otrzymuje: 1) albo pensję wdowią, o ile zachodzą wypadki określone w §§ 28 — 30 statutu, bądź 2) odprawę — § 43 statutu. Niezależnie od powyższych świadczeń, wdowa również winna otrzymać pośmiertne — § 44 statutu.

3. Pytanie: Pomocnik pisarza gminnego gm. Lipsko zapytuje:

1) czy pomocnik pisarza, zwolniony ze stanowiska służbowego bez wypowiedzenia wskutek choroby, nabytej przy wykonywaniu obowiązków służbowych w tymże Urzędzie gminnym, winien otrzymać trzechmiesięczną odprawę z gminy;

2) kto winien wypłacić mu zasiłek na utrzymanie z rodziną, czy Z. U. P. U., czy Urząd gminy;

3) jeżeli Z. U. P. U. nie wypłaci 9-o miesięcznego zasiłku z powodu nie ubezpieczenia go z winy Urzędu gminnego, czy gmina w której pracował 8 lat obowiązana jest wypłacić mu 8-o miesięczne wynagrodzenie t. j. jeden miesiąc za każdy rok.

Odpowiedź: 1) W myśl art. 32, lit. b, rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16.III.1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323) pracodawcy, t. j. w danym przypadku gminie, służy prawo niezwłocznego rozwiązania umowy w razie niestawienia się pracownika do pracy wskutek choroby w ciągu więcej niż

trzech miesięcy; nie uwalnia to jednak gminy od wypłacenia pracownikowi 3 miesięcznej odprawy w myśl art 39 wymienionego rozporządzenia (o ile oczywiście zwolnienie nie było poprzedzone 3-miesięcznym wypowiedzeniem).

2) Jeżeli w gminie niema statutu emerytalnego dla pracowników, to — poza odprawą z tytułu zwolnienia bez wypowiedzenia — gmina normalnie nie jest obowiązana do żadnych świadczeń w stosunku do zwolnionego pracownika.

3) Jeżeli gmina ma statut emerytalny dla pracowników (zgłosiła przystąpienie do powiatowego funduszu emeryt.), to pracownicy ubezpieczeniu w Z. U. P. U. nie podlegają, natomiast korzystają ze świadczeń, przewidzianych w statucie; w niniejszym przypadku, według wzorowego statutu emerytalnego, należałaby się 8-miesięczna odprawa emerytalna (poza odprawą z tytułu zwolnienia bez wypowiedzenia). Jeżeli gmina nie uchwaliła zaopatrzenia emerytalnego dla swoich pracowników, to powinna ich była, poczynając od 1.I.1928 r., ubezpieczyć w Z. U. P. U. Jeśli obowiązku tego nie dopełniła, to — według ustępu trzeciego art. 112 rozp. Prez. R. P. z dn. 27.XI.1927 r. (Dz. U. R. P. Nr 106, poz. 911) — odpowiedzialna jest materialnie za szkody, wyrządzone tem zaniedbaniem pracownikowi lub jego rodzinie, czyli — musi sama ponieść te świadczenia, jakiby przysługiwały z Z. U. P. U. ubezpieczonemu tam w należyтым czasie pracownikowi. Według wspomnianego art. 112 Z. U. P. U. obowiązany jest na żądanie interesowanych osób dostarczyć obliczenia świadczeń, których pracownik względnie członkowie jego rodziny zostali pozbawieni wskutek niewypełnienia obowiązku ciążącego na pracodawcy.

4. Pytanie: Magistrat m. Aleksandrowa Kujawskiego zapytuje, czy komornik sądowy może na podstawie wyroku sądowego wystawić na licytację bez zezwolenia władz nadzorczych Magistratu ruchomość, stanowiącą własność Magistratu.

Odpowiedź: Ustawowych przepisów, któreby — na obszarze b. zaboru rosyjskiego — zniewalały komornika sądowego do zwracania się do władz nadzorczych o zezwolenie na skierowanie egzekucji do jakiegokolwiek części majątku związku komunalnego, dotychczas nie było. Przepisy takie wprowadzi dopiero rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o dochodzeniu roszczeń i egzekucji należności, opartych na tytułach prywatno - prawnych, przypadających od związków komunalnych, które to rozporządzenie w chwili ukazania się niniejszego wyjaśnienia w druku będzie już zapewne ogłoszone w Dz. Ustaw (treść jego podaliśmy w N-rze 43).

H. i P.

.....
SPROSTOWANIE. W Nr. 43 „Samorządu“ w dziale „Poradnik Samorządowy“ na str. 671, szpalcie 2-iej, w wierszu 3-im od dołu zamiast: może nie dokonywać, winno być: nie może dokonywać.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

SP. Z O. O. W WARSZAWIE

P O L E C A WYDAWNICTWA BIBLIOTEKI SAMORZĄDOWEJ I KOMISY:

	Cena		Cena
1. Prof. A. Pragier: „Zarys skarbowości komunalnej“. Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem.. zł. 4.—		Na r. 1928	2.—
2. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Sprawa drogowa w Polsce“	1,20	Na r. 1929	2.—
3. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ tom I i II	14.—	Na r. 1930	3.—
4. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. III	14.—	Na r. 1931	5.—
5. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. IV	25.—	Na r. 1932	7.—
6. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. V	18.—	28. „Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy“	2.—
7. „Działalność pow. związ. komun. w dziedzinie zdrowia publicznego“	0,50	29. „Sejmikowe komisje rewizyjne (wzory, regul.)“	0,50
8. „Sadownictwo w Samorządzie Powiatowym“	0,50	30. S. Głiszczyński: „Instrukcja Biurowa dla urzędników gmin wewn. organ. gminy w b. zab. rosyjskim“	1.—
9. A. Bogusławski: „Samorząd w ubiegłym dziesięcioleciu“	0,50	31. K. Windakiewicz: „Prawo o związk. międzykomunalnych“	5.—
10. Skorowidz banków państw. i akcyjnych, Kas Oszczędności, Spółdzielni Kredytowych Rzplitej Polskiej“ nowe wydanie w oprac. Stef. Stan. Kwiatkowskiego	7.—	32. Inż. A. Zaleski: „Drzewa przy drogach“	3.—
11. „Z zagadnień samorządu“	2.—	33. „Zagadnienie organizacji oszczędności“ (Zbiór referatów, wygłosz. na zjeździe Delegatów K. K. O. 1929 r.), cz. I.	5.—
12. Inż. Józef Ówkiel: „Znaki Drogowe“	3,20	34. „Zagadnienie organizacji oszczędności“, cz. II	2,50
13. Dr. M. Jaroszyński: „Samorząd terytorjalny w Polsce“	1,50	35. Polak Tadeusz: „Pomoc kredytowa“	2,75
14. Dr. M. Jaroszyński: „Gospodarka gmin wiejskich na tle stanu finansów gminnych“ — oraz „Znaczenie opłat drogowych“ (w jednym tomie)	3.—	36. Inż. W. Marzec: „Administracja i organizacja robót“	12.—
15. J. Bek: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowie na polu popierania sadownictwa“	1,50	37. Smerek: „Banki Komunalne w Polsce“	2,50
16. St. Pachnowski: „Przepisy budżetowe dla związków komunalnych“ (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia). Wyczerpane, nowe wyd. w oprac.	5.—	38. B. Markowski: „Z dziejów gospodarki miejskiej w Kielcach“	2,50
17. Z. Pietkiewicz: „Gospodarka miast polskich“	5.—	39. Achilles Rosenkranz: „Opłaty stemplowe, wiążące się z działalnością K. K. O.“	2.—
18. Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych. (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.)	2,50	40. S. Woyzbun: „Historja bankowości“	2.—
19. St. Podwiński: „Bibliografja literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym“	3.—	41. M. Turskiego i T. Wolframa: „Polska Tabela Procentowa“ w sprawie	10.—
20. St. Podwiński: „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego“	2.—	42. Dr. K. Windakiewicz: „Komunalne Kasy Oszczędności w Rzplitej Polskiej“ — za 1 egz.	5.—
21. St. Podwiński: Tabelaiczne zestawienie organizacji sam. terytorj.	1,20	43. A. K. Czyżowski: „Szara Książeczka“ za 1 egz.	1,20
22. St. Podwiński: Wskazówki dl inspektorów samorządu gminnego	3.—	44. K. Kühn: „Zarys programu i metod pracy samorządu ziemskiego“	5.—
23. St. Tomaszewicz: „Zarys zasad naukowej org. pracy“	6.—	45. J. Długocki: „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności“	1,20
24. Kowalczewski: „Stan mieszkań służby folwarcznej“	1,50	46. B. Brodowski: „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce“	6,50
25. Inż. Z. Rudolf: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek“	3,50	47. K. Tokarski: „Wskazówki dla meldujących się“	0,60
26. Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików Powiatowych		48. A. Szczepański: „Ankieta rejestracyjna ludności“	0,30
w roku 1925	1.—	49. B. Bagiński: „Meljoracja w pow. Chełmskim“	5.—
w roku 1926	2.—	50. S. Maltze i W. Feist: „Wskazówki dla urzędów gminnych o prowadzeniu ewidencji koni“	3.—
w roku 1927	2.—	51. J. Roziecki: „Podręcznik dla K. K. O.“	12.—
27. Kalendarz Samorządowy (siedem tomów)		52. K. Prökl: „O zakładach leczniczych“	6.—
Na r. 1926	1.—	53. Dr. E. Wisenberg: „Koszty leczenia w szpitalach b. zab. rosyjskiego“	6.—
Na r. 1927	2.—	54. Fr. Sedlaczek: „Bibliografja dotycząca działalności samorządu w zakresie oświaty pozaszkolnej (1905 do 1.IV.1930)	2.—
		55. S. Woyzbun: „Giełda, przeszłość, organizacja obecna. obroty i t. d.“	8,50
		56. T. Jankowski i St. Przestrzelski: „Prawo o wykroczeniach oraz Postępowanie Karne Administracyjne“	6.—
		57. Dr. J. Horszowski i Mgr. R. Galster: „Postępowanie Egzekucyjne Władz Skarbowych“ (teksty i objaśnienia)	7.—

U w a g a: przyjmujemy wszelkie zamówienia na książki i czasopisma.

Przyjmujemy zamówienia na pomoce biurowe i materiały piśmienne.

Zamówienia kierować:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.

Warszawa, ul. Świętokrzyska 13.

czas. 13458/14/44

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE, ALEJA JEROZOLIMSKA 1

Bank posiada 19 Oddziałów w następujących ważniejszych ośrodkach gospodarczych Polski:

BIAŁA (BIELSKO), BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DROHOBYCZ, GDYNIA, KATOWICE, KOŁOMYJA, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, ŁUCK, POZNAŃ, RADOM, RÓWNE, STANISŁAWÓW, TARNÓW, WILNO I WŁOCŁAWEK.

Zagranicą Bank posiada korespondentów we wszystkich większych centrach finansowych świata.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY: ZŁ. 150.000.000 REZERWY: ZŁ. 68.312.719

SUMA KREDYTÓW: ZŁ. 1.880.547.510

OGÓLNA SUMA BILANSOWA: ZŁ. 2.142.503.315

BANK ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE PRZYJMUJE WKŁADY NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCI

Wkłady oszczędnościowe są wyposażone w GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA

Książeczki wkładowe posiadają prawa papierów o bezpieczeństwie pupilarnem. Lokowane w Banku wkłady na książeczki oszczędności do 2.000 złotych nie podlegają zajęciu egzekucyjnemu.

STAN WKŁADÓW ŁĄCZNIE Z LOKATAMI SKARBU PAŃSTWA: ZŁ. 751.135.794

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

jest największą instytucją

KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO W POLSCE

Udziela przede wszystkim pożyczek inwestycyjnych dla samorządów w 7% obligacjach komunalnych i pożyczek w 7% listach zastawnych na większe majątki ziemskie i nieruchomości miejskie.

STAN POŻYCZEK W LISTACH ZASTAWNYCH I OBLIGACJACH

ZŁ. 825.562.350

Listy zastawne i obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego wystawione są w ZŁOTYCH W ZŁOCIE I WALUTACH ZAGRANICZNYCH. Zabezpieczone są NA PIERWSZYM MIEJSCU HIPOTEKI. Zaopatrzone są W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA. Bank odpowiada za swoje papiery procentowe całym swym majątkiem. SPECJALNE FUNDUSZE zapewniają wypłatę wylosowanych papierów i kuponów.

Listy zastawne i obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego dają WYSOKI DOCHÓD, wynoszący około 9% rocznie. Losowanie papierów odbywa się dwa razy do roku: wylosowane papiery spłacane są W PEŁNEJ WARTOŚCI NOMINALNEJ. Emisje Banku posiadają prawa PAPIERÓW PUPILARNYCH. Są one notowane na giełdzie i mogą być sprzedane każdego czasu lub zastawione w Banku Polskim wzgl. w bankach państwowych.

DZIĘKI ZNAKOMITEMU ZABEZPIECZENIU REALNEMU I WALUTOWEMU ORAZ WYSOKIEJ RENTOWNOŚCI, LISTY ZASTAWNE I OBLIGACJE BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO SĄ NAJPEWNIJSZĄ I NAJKORZYSTNIEJSZĄ LOKATĄ KAPITAŁU.